

ШИИТПИРНИК КҮҮСЕЛДЕЗИ

«Тезис» совхозта парткомун аялымын дугайында СЭП обкомун буюрунун докталымн күчүндө таламы-биле чакым ажыдарын партиком чоруткан. Совхозта партия активи болган тускы эртемчилери олурушкан калып партикомга ук докталам танымын тогураалышкан, анаа үндөзүлөш, тоуграай хемчеглерин ажалдан кылган бадылаан. Партиянын иштики ажалдары — коммунистерин хуу харымсалганын бедеринде, партияны ажалдарынын бөрүнге, организм-массалык болган ишканалык ажалдарын үндөзини-биле өкүлдөрүнө база партия өгө организмдарынын терек өмөллөни чурумдулар, ажалды чонун негелде, коммунистерин кичөөнүгү болурун-га партиком кечигүүнөндө, өгө организм секретарларынан, партрунертардан партиком негөн.

Совхозта экономикалык быжыгдар, ажал-агыны билдирген болган оперативтик удурун дугайында айтырымын совхозта бүтү коммунистерин дуралымга чугаалышкан болган партия комитетинде ажалды өкүлдөрүнүн хемчеглерин ан эгелөөнүн түнөндө совхозта партия организмдарынын ролу белги, олардын массабиле харымсалымын өкүлдөрүн. Оң чакыраа совхозта Найырал салбырында партия өгө организмдарын (секретари эм Н. Митяк) ан болур. Партияны ажалды ажал-ишчилерини ортузунга күштөдиргенин түнөндө салбыр чартык чылдык плавимг өмөллөгүрү күчүстөк, совхоз дирекциянын, парткомун болган ажалдын комитетинин иштики Кызыл тууга чаап алган. Салбырны Ажык-Кара-Суга, Чыгыс-Теректе хойжу бригадалары болган Эр-Таварга сүт-баран ферманы эки көргүзүлгөн болган.

Ам совхозта партия организмдарын лекторларын, агитаторларын күчүн СЭП ТК-нын Тезистерин чон ортузунга табыл-барылыгыч угуландырган. Көкү агитацияны бүтү хемчеглерин олурун, пазаттар, социалык түлөөлөрүн көргүсүн иштер, хуудула, көргүзүп салбырларын чартык кылган. «Крокодилге», «Дурраңгеге», «Комсомолчу прожекторга» арагалымын, хуудуларын сойлашкан, шийтирилген лекциялар чорутулган, хана парлаганын дештиги күштөдирген. Комсомолчуларын болган ажалдарын ортузунга партияны ажалды күштөдирген чорутканын совхозта комсомол организмдарынын ажалды өлгөн идеякыжон. Ажалдарын совхоз буюрулугыне киржилгелээ өзүп турар.

Партияны-организмдик болган политиктик ажалды Октябрьдин социалык революциянын 50 чыл өнгө уткуштур алган ху-

дөзгөлерин ботандырышына угуландырган. Совхоз чартык чылда мал продуктуларын дугайында ажал күчүстөк. Ишканалык совхозта 34 хойжулары төрүү 100 хой, өшкүгө онааштыр 90-дан арү анай, хураганнарым камгалап алганар. Малчынар С. Калдан, Х. Ады-сол, А. Кулар, И. Аман, И. Доржу, К. Калдар-оол, Х. Серин-оол, С. Балган, Х. Бака-тыг олар төрүү 100 хойга онааштыр 100—105 чедир хурдунарын камгалап алганар. 14 саанчур 700-ден 1011 кг чедир сүтү бир саар инеке онааштыр саганар.

СЭП обкомунун буюрунун докталамында айтылган четтестерин чалайдыр таламы-биле партикомун база партия өгө организмдарынын ажалды четтестер ам-даа бар: партия өгө организмдарынын буюрунун, бүтү кечигүүнөндө хурдаларын чогутуу үндөндө өртүрбей, хурдаларга чугула айтырыларын көдүрбөй турар. Партия Уставынын негелдерин коммунистерин канчалар күчүсүдү турарын, кичи-аждилге ажалдын алам-бүрү хемчеглерин болган аргаларын ажалдарын база ажал коммунистер-биле ажалдарын ховар чугаалышты турар. Ишканалык коммунистерин ажал-агынын чугула ажалдарына таарымтыр тургузырына, оларга партияны ажалдарын бөрүнге болган оң хууселесини хымынарына партия өгө организмдарын ам-даа дидим болган шийтирилген чоруту көргүлөй турар. Бригадаларда, фермаларда партия буюрунунун бүтүлгөүгө ролу ам-даа чакым, чугула сөзүнүгү ажалдар үндөндө тур партия буюрунун тургузырына практикалыгыч турар бес. Хой-ничи организмдарына партияны удурутга кошкан.

Совхозка кезде ажал-агынын тускы эртемчилерин четтөлөрүнө багай дуудалыш турар бес. Бу күнөргө чедир совхозта уагт буюрун, экономика, машина-трактор мастерскаянын өргөлөгүсүн, техниканы айым чок көрүсүн ишчилери чок болуп турар. Оң уагымдан совхозта өт-чөт-үчөт багай, экономикагыч ажалдарын чедир кылдып, техниканы чептүгү ажалдан шыдаайлар фактылар бар. Малчынарнын культура-амыдырал хандырылыгыч четтес.

Амгы үдө партиком болган салбырларда партия өгө организмдарын СЭП обкомунун докталамында айтылган четтестерин өдөр дөш, бүтү күштерин ажалдарын көчө кирчөөнүн угуландырган. Партия комитетинин болган партия өгө организмдарынын ажалдын стилни сайыра-гайымдар таламы-биле мөөн сол-гарга организм ажалдарын күштөдирген партикоман негеттирил турар.

В. ОЧУР-ООЛ,
совхозта партиком секретары.

Сиген белеткели сандаргай байдалда

Эрзин районун «Чаа орун» колхозу районда өң хой малдыг ажал-агылы. Билдиг гурбуже мында сиген белеткели хамкыткан дорам болуп турар. Колхозта 4 хойжу бригада, ишек малдыг ажал фермазы, хой ажалын бригадазы, колхозка сиген кезип боор-бале көрө чартык иш ажал-агылы чери бар. Болор шунту 8 некез чедир сиген белеткеп турар бес дорлөр, а херек кырында мындыг энес, чамдыктары август 1-ге чедир сиген кезилдигине кирбөө, чедир чамдыктары организмгаг энес-даа болза, сигенин кезип турар.

Бай-Холде № 2 хойжу бригада мөй 31-ге чедир чамдык туудум-даа сиген болуп албан, мында чедир хере школачылар ажалдан турар. Бригада Тоонай Хайын суур кирген дөш, он өргөлөгүчүлөр үш хуу ишканалык ажалдарылар. Соң чедир № 3 хойжу бригада сиген кезилдигине киргенде боор чартык ай ажал. Бу арамында чугула үш тонна сиген белеткеп. Кызыл-Тей артында энесода нияттиг чамы докталам организмгагалаа. Хоорай дөш чедир № 1 хойжу бригадалыг (Бригадир эм С. Кунаман) төүндө 10 ажал, школачылар чамы алган, көчүгү оокум темпийг ажалдан турар, а бригадалыг хамык малчынары майдал? Олар сиген белеткелинде чок. Бригадир бале үчөгүн суур кирген, июль 30-ден август 1-ге чедир үш хуу ишканалык мөбөөн. Демги школачылар он хуунерде ажал-

давал болган чөм түнөсүн үзүлгөтөл турган. Мыныстыг бода малдыг № 2 фермазын (өргөлөгүчү Н. Кле) малчынарынын байдыг сиген кезип, белеткелине белеткеп болган. № 4 фермада болган № 4 хойжу бригадада энеси кичилер сиген кезип турар болза-даа саар калар, келбестиг, чамдык хуунерде анаа хуунерлер. Чамдык малчынар сигенге шуут кирбөө, бригадирлер ажалдарын чамган сураг баарлар.

Сиген белеткеп турар бригадаларда хуу чурумун, распеонамы, немелде төлөврийн, ажалдык нормалы кым-даа бөлбөс. Бай-Дог суурда күндүз ажалдары анаа көрүлгү турар кичилер-де хой. Оларын малчынарынын белеткелине чөтө хана туртуяны турары?

«Чаа орун» колхоз мурнууда чылдарда мал чөмөрнө чөтпөндөлдө ишканалык үдө берелесиз уагт көтөрүлгү таварым турганы билдирген болгай. Колхозтун удурутуларын оң чогутуу түнөсө кылбайн турарын кичи кайгар.

Мал чөмөрнө белеткели мыкты оң харымсалгалыг ажалды мындыг организмгаг чок сандаргай байдал-биле чорутар болза, колхозта 2000 тонна сиген белеткеп шанын чаман күчүстөдирер? Колхозта бо байдалды район организмдарынын таламында өдө көрү, шийтирилген хемчеглер алмыр негеттирил турар.

М. КОНГАР.

АНЫЯКТАРГА ҮЛӨГӨР-ЧИЯЖЕК

1950 чыл. Ол чымын Чөен-Хемчи районун Ленин аттыг колхозта туртугудан. Ажал-агынын ховар-даа, ажал-даа көжүгү-нөргөсө ол чыл бар дөмөй утугунулура.

Ол чымын М. Монгуш туудуку бригадалыг ажалдарын каларын өтөлгөн. Монгуш Манасевичинин малчын намыры ишчилер эгелен. Оң дараманда чымын колхозта бир кодан инөн хуудөп алган, а оң кадайы ол инектерин

саанчымы аларган. Ишчилерде ол фермага казыра-молдугурамы-биле катгай 47-ле баш ишек бар турган. Малчын өг-бүлө колхозтун инектерин баш сааны өстүрер, оң продуктулуун бедлер дөш күжү, билги-мережелли харам чокка берип турганар. Олар мергежөн ажалды хой ажалдарын өрөткөн. Оларын арамында ам Тыва АССР-ин депутат Ондар Серенма болган Ондар Сесен-ма олар бар. Бо анык саанчы-



Бий-Хемин «Тавыг» колхозунун механизациясы № 2 бригаданын колдунда аныяктар ажалдан турар.

Аныяк сигенчилер 1100 га шөдүн ситенин кескеш, 550 тонна сөгүн сарааттар плавимг. Ону дугу ажалдамы эгелөжө чедир күчүсүдүр дөш уагт күнөсикшиккиг ажалдан туралар. Сигенчилерин арамында социалык чарыш калбарган, оң түнөсүн беш хонган-да үндүрүп, мурнакчыларга өртөктөгү шандарын тыпсын турар. Баштайгы беш хонкундарын тилекчилери тракторист Серендик Оолак, сараатчы Борбак-оол, хонгончи Михаил Биче-оол, машинист Петр Аижы олар болган.

Коммунист Сыратай Көкөмөшев Малам аныяктарга бодунун байлак дуржулганын дамытышына, мурнакчыларын бирозинге саанын, аныяктарга үдөгөр болуп турар. Ишчилер оң аныяк сигенчилер «башкымыс» деп чөгөргө-биле ажаллар.

Сараатты оргалаарында алгыда, бо бригаданын сигенчилерин бүтүгө ажалды механизациятынган. Хөпөвнөр, сарааттар, бөлдүрер техниканы аныяктар шийгөдип алган, билдире-биле балкырып, үрөсикшигине таварымтырбайн, камгыч өгөлөндө келген. Ишчилер кезилде эгелөөндө бөрү чаргыс-даа машина үрөсикшигине таварым, анаа турар таварыла болган.

№ 2 бригаданын сигенчилери Халгалак шыназынын сигенин дөтө-

лар бо чылдык бирги чартымында боттаринга быжыгалаан инектерин бирозиндеме 700 кг чедир сүтү сап алганар.

Ол фермада бызаалаан 100 ажал инектин бызаалары шунту мөлдө алдыган. Ферманын коллектив бирги чартык чылда күрүлөгө сүт саар плавимг 122 хуу күчүсүткен, а чыл плавимг бо чылдык ноябрь 1-ге чедир күчүсүдир сорулганы салган.

Ала-чуртуну Уагт дайымы өгөлдө бөрөгө, Монгуш Манасевич фронтта дуудалар херекке иделгелдиг киршикен. Ам ол коммунист күш-ажалдын шалымыч дөш бедик атты чедип алган, аныяктарын мык херөгө өрөдип, байлак дуржулганын оларга дамытып берип, ният коллективтик күш-ажалдык чедикшигине бодуну үлүг-хуугуу база кирил, аныяктарга эки үлөгөр-чижекте көргүзүп турар.

М. ШААЛЫЙ.

ТУРКМЕН ССР. «Курган-Тюб» совхозтун виноградарчылары юбилейлик чылда 5600 тонна виноград ажалдан ажалын хуудөгөн. Эрте бымар сортуун ажаап алышыны эгелен. «Чилияг» дээр сорт белеткеп пунктларында кирип эгелен. Оң дараманда «хусайин», «сапарави», «кишмиш», «тайфи розовый» болган өске-даа сорттар кирер.

ЧУРУКТА: мурнакчы чыкчы У. Алимакхмедов. Ол хун бурдуе 200—250 килограмм винограды чып ап турар.

СЭТА-нын фотодорназы.

СИГЕНЧИЛЕР-ЭРЕС ООЛДАР



рикеш, Балыктыг-Хөл деп чөре баарлар. Манаа хонуп ажалдар. Ишчилер колхозтун баштар чөри, мында партия, профсоюз, комсомол организмдары сигенчилер арамында масс-политиктик ажалды күштөдирер, лекция, беседаны организмгаг, оларын күштөдүрүп ажалдыг эгелөжө кирчөөнүн угуландыра туралар. Амгы байдалы салыра, бригадалык төүндө сигенчилерини хуу ажалдык чедикшиктерге кийгирген, хей-агт кирип турар олурун, пазаттар чок, мынчага чаргыс-даа калат кино, концерт көргүсүн бо-луп турар.

Эрткен хонук-ла уагт байырлаа— Октябрьдин 50 чылдык демелгөр үдөс чөккүшүлдөп олуру болгай.

Ажал-ишчи бугуу-де анаа бодунун белкен белеткеп, кылдыган, кылдылган хуудуларын түнөндө, чала-чара сорулганын мурнула салып турар. № 2 бригаданын аныяк сигенчилери баа-ла боттарын алган хуудуларын чедикшиктерге күчүсүдүр, плавимг малагы быжык чөм-суурну хуусааында белеткеп, ол чедикшиктерин алдарыг бежен чылга тураскалдырлар.

ЧУРУКТА: Сарааттар машина ажал үндөс. Оң балкырычмы Борбак-оол Дагба хун уагуну тургучу ажал күчүсүдип негелен.

З. БАЙКАРЫНЬ СӨЗҮ,
В. ТАРТАКТЫН ФОТОСУ.

Араттын өөрүшкүзү

Кичи дугайында Совет Чазан, Бистик Ленинчи партиямыс чүдөндө артык сагыш салып турар. Колхозчуларын шалымын угуландырган. Ишчилерин сөөлгү иш чылдарда нөдөз чонуну амыдыралы үндөсүн-биле өскөрүлгөн. Ам колхозчуларын, малчынарынын амыдыралыч негелдерин угуланды, сонугуларын улам беэзон. Ам радио-принциптер, хемистер, даярлар машиналар, демир оруннар, хеп чур уагымнар дээр хойнуларын, колхозчуларын эдилеи аларган. Анаа неместир колхозчуларга ам соодукчулар, телевикторлар, электри-биле ажалдар өт-хөрсөлдөр хергелеттинип турар. Бо чуну көргүзүп туралар дээр, колхозчуларын сонугулары чыл келген туудун улам өзүп, амыдыралы сакчылар турары ол дээрин херечилеп турар-дыр. Колхозка Эрзин районоду бир авталаканы бышыгып берген. Авталаканы малчынары чугула барзаннар-биле хандырып турар. Нарынын нөдөз магазини малчынарын кириген чалгыларын ай-шаанда күчүсүдип келген. Оң эргеленчи Кыргыз Шоймулчач малчынарда эгелөгүчү үнүшкүнүн чорудуп турар. Чакы, күсүк сезоннарда хуу-шөлдөрдө ажалдан турар ижилерин амыдыралыч сөөлгү чылдарда өзөс өзчө кирчөөнүн угуландырган. Колхоз баштар чөри бо чазан колхозтун механизаторларынга четчир сааныг ап пас, торту чөгөрүнн, матрацтарын, сыртыктарын сөткөн. Амгы үдө сигенчилерин, оларын хостуг шандарында ажалдары-биле хөл бөмбүгү, хөл-шылдыра, шашки, чечен чогаал номнары болган хылдыг хөгүм херекселери-биле хандырган. Сөзон ажалчынарынын шалыг төлөсүн чөтүрү үндөндө санап берип, немелде төлөсүн төлөп турар. Шынап-ла, бөгүчү колхозчу-нун амыдырал, ажал-ишчи төүндө-биле бир дөмөй. Хову турлагырына, сиген бригадаларына амгы үдө партия Төп Комитетинин Улуг Октябрьдин 50 чыл оюну уткуштур СЭП ТК-нын Тезистерин биле таныжып, өрөсип турар. Оң-биле чөргөлөштор Совет Эзелдини иштики, даштыкы политиканын доктаамал хайгарал, партиянын, чазантыг табыш дөш чорудуп турар политиканын, ол таламы-биле боттуг хемчеглерин бүрүн дөткөп, күш-ажалы-биле харымлап турар.

Н. ДАНАА.

Эрзин район,
«Коммунистче орун» колхоз.

УЛУГ ОКТАБЬРНЫН БЕЛЕТКЕЛИНИН СЪЕЗДИЗИ

Совет Эзелдинин Коммунист партиянын алдарыг төгүзүлгө шийгарагыч ролу оң VI съездизин өмөкчөр. Октябрьдин социалык Уагт революциянын тилөгөсүнө орунка ол өң чугула базым болган.

Революциянын хөгүзүлгөсүнө чөтүрү эгелөөнү демелгөсүн ишчилер буюушкунарынын соода алдыгы бөдөлгөн чылдырларын. Чамдык ажал башкыларын ажалдан кылыр малай партияга оңа негеттирил турган. Ол съезд контрол-ревизионны түр, чамдык тилөгөсүн билдире, буржуазиянын болган оң эсер-менештик ишчилерин В. И. Ленинге болган болдоп-луктар партияныга удуру дөш хемчеглеринин байдалында чылга.

1917 чылдын июльда бистик партиянын ажал-чорудулузынын чөтүртүп хуудулаа чөтүрү болган партиянын үшүн үдөс, хана шунтуку өй-шаанда ажалдан билгирин чымыткандыр көргүсүн.

Июль буюушкунарында VI съездиз чедир үч чөтүр шийтирилгенин дөш таварымны үшө болган. Партиянын чөтүр байдалга таарыман угуландыгыч тогураалы алдында «Политиктик байдал дугайында» Ленинчи тезистер болган «Лозунгарга» деп брошюра шийтирилгө ужу-дузалиг болган. Чөтөстөр турга халымшикче VI съездизин хуудөп алган угуландымынын социалык революциянын нилөгөсүн дөш демелгөс ажалды чөмөрүн партияны долгадир сыйры каттыштырышыга идеяг үндөс болган.

Чамдык бай уштинги ажалдан кылыр таламы-биле бистик партиянын 1917 чылдын июль дуржулганы бодуну ужу-дузалиг амгы байдалдарда-даа чидирбөө. Херек апарганда буюушкунарга идеякыч салдыры чедир дөш, өй-шаанда болган шын угуландык болдары эргөжөк чугула чөт-чөт бо-

дуушкунарын тавыдырышына, политиктик амыдырал бургулар чылдыг бер чоруну болгай. 1917 чылдын июльда В. И. Ленин чогутуу үшүн үдөс көрүсүн кайгамчык үдөгөрнө көргүсүн. Оң үдөсүн биле ажал-агыны, ажалды харымсалгалык чөтүрү чымыткандыр көрүп ол болган.

1917 чылдын июльда ал салдыган Ленинчи документагыч революциянын буюушкунарын болган чорудуларын ажалдар өрөсип шийтирилгөсүн билдирген, марксизм методологияны кайгамчык үдөгөрнө, эргөжирген, чөтүрү байдалга дүшүнөсүн түнөндө болган коммунисттер өдөр дөш, бүтү күштерин ажалдарын көчө кирчөөнүн угуландырган. Партия комитетинин болган партия өгө организмдарынын ажалдын стилни сайыра-гайымдар таламы-биле мөөн сол-гарга организм ажалдарын күштөдирген партикоман негеттирил турар.

Партияны VI съездизин чамдык дугайында шийтирилгө Андрей көр-фөренизмга-ла хуудөп алдыган. РСДРП(б) ТК хуурун ажалдан кылган. Кайгамчык уагт белеткеп ажалын чоруткан. РСДРП(б) ТК-нын июль 13—14-те болган кал-бак хуралы съездизин белеткеп чогутуу ужу-дузалиг болган, «Политиктик байдал дугайында» В. И. Ленинчи тезистерин анаа чугаалышкан. Топ болган чөт-чөтө партия конференциялары артылган.

Партияны VI съездизин 1917 чылдын июль 26 (август 8-тен) эгелөшүгү август 3(16-га) чедир болган. Организмгаг буюрун дамынган ажалдар партиянын хонуну кечигүүнөндө бироза М. С. Ольминский съездизин ажалын. Бадылаар эргелди 157 болган чөтүрү эргелди 110 делегат съездизге келген. Олар партияны 162 организмдарынын төлөсүн келген. Ол дүштя партия бодуну хуудөгөнчө 240 муң кечигүүнү турган. Аныяктарга бүтүрүлгөсүн 171 делегат чугула 21 кичи туугуну хоругдатырбайн болган, дык хөй делегаттар хав дугузуун үндөндө кам удуу хоругдатырбайн чором болган. Съездизин

делегаттарынын дөш кезилден хойу партиянын хуудөгөнчө 1907 чылда чедир кирген болган.

Съездизин эртенге берге байдал төлөгөлдөгүн бүтү айтырылганын делегаттарынын чугаалыгына шийтирилган. VI съезд он бес хуралдар эртерген. Уе-шанта кампаан алыр база хун чурумунда тургузуган ажалдарын ишчилер чугаалышкан ажалдар дош, съездизин делегаттары сөзүлгөсүн (комиссияларга) чарылган, олар уагт ажалдан чоруткан.

Съездизин ажалдык калып маселелерин кичөөнүн хана туртуган турган. Ажалчынарынын болган революст солдаттарынын байыр чедирген хөй сааны чугааларын съездизин хурдаларына көчүрүп тургузын. Социалык революциянын тилөгөсүн дөш демелгөс болшевиктерини тургузуу адал-биле барышга белек чорук оларга идеякыч болган.

Ленин съездизге олурубан. Тур чазантыг ишчилерини дурдугу чамдыгы-биле Сестроренч чогудула Разинке оң турган. VI съездизин шийтирилгени ажалдан кылдыгы болган чугаалыгына Ленинчи идеякыч киршишкенин дугайын делегаттарынын сактышканында чугаалан турар. Бодуну белеткеп алган идеякыч чөтүрү сөздизге боду кылыр арзам чөк болган-биле Ленин идеякыч кылган ишчилерге, съездизин президиумга хуудула, бодуну белеткеп оюну революциялар төлөгөсүн, анаа чоруту берилгөн документагыч хамарыштыр сактышканын Ленинчи хөтүлө-биле бийтирилгөсүн революциянын бадылаанына даргалыгы И. М. Свердлов съездизге тургузуу турган деп, Ленин-биле хуудула хууду турган А. В. Шотман бодуну сактышканына билеэн.

Делегаттарынын дөш чөтөсүнүн биле В. И. Ленинчи съездизин хуудула даргалыгы чамдык ол сеткилдиги сонган. Съездизин ажалдын баштайгы хуудөдө Ленинге байырыг чугула хуудөп алган. Буржуа сулду Ленинчи башына съездиз чамдык үш-биле удурамын чугулаан болган болшевик партиянын башкычынын ишчилер суру турар чорукка удурамышына мөдөтөгөн.

Апрель конференциянын сондо эртенге оң болган буюушкунар

ол конференциянын Ленинчи үдөлөп көрүшкүнөсүн болган шийтирилгенин шийтирилгенин социалык революциянын тилөгөн турарычө оң политиктик угуландыгынын шийтирилгенин бадылаан дөш хуудуларын ТК-нын өткөтүрүндө болган оларын таламы-биле саналдарга чүдүлгө тордурга чугулаан турар.

Чаа байдалдарда партиянын ажал-чорудулузын тогураалык дөш хөй айтырыларын VI съезд чугулаан. Амгы үдө дугайында айтырып кол кирчөөнүн турган. Июль сондогы байдалды, профетарияны диктатураны чазал алыр дөш, социализмнын тилөгөсүн дөш партиянын демелгөсүн стра-тегиямы болган тактикамы ханы анализдөө, ол съезд чөтөктөгү турга халымшикын белеткеп партияны чигелен.

Социалык революциянын Ленинчи теориямы теоретиктик ишчилер маргидаларга болган чугаалыгына чаралар, пролетар революциянын хуусааларын, шийтирилгени күштерин болган сорулганынын дугайында бир ажалын билдирген өрп-биле таварымшикшинарга камгалап алдыган деп, съездизин делегаты А. Пельне сөткөн чугаалан турар. Россияга социалык революциянын бодуну арзамы хуудөп турган Каменисти, база пролетариатты шуут айтырышкыч чугулаан «империалисттик революциянын» теориямы камгалап турган Троцкийнин уагт-болдарын Ленинчи уагт-болдарга удурамышкыч турган.

Орус революциянын перспективанын дугайыг Бухарини, Преображенскийни болган оон-да өскөкелерин алыс будурунун таламы дөш дүшү берикчи, пролетар-дөш хуудула турган, съездизин чугулаан «Россиянын пролетариатынын болган оң эзелчөлөрүнүн күжүгө база аргаларына, бистик чуртувска социализмнын тилөгөн турарына олар бурдурейн турган. «Политиктик байдал дугайында» съездизин хуудөп алган революциянын Россиянын ажалын ажалын ишчилер база хоорайлары болган июльдин ишчилерини сорууга чүд дөш чөтүрү эрге-чаргыс хонга алыр база мурнакчы чурттарынын революстч пролетариат-биле эзелчөлөрүн алган, тай-бычы, нияталады социалык дөш чөтүрү чаргыс уагт дөш бугу күштү салыры о болур деп чугулаан.

Россиянын тогураай байдалдарын барымдалаан турга, чамдык чуртка социализмнын тилөгөн болур аргаларын дугайында Ленинчи өрөдиги үдөсүлгөсүн, съезд бодуну түнөсүн кылган; ажалдын ажалын ажалын эң ажал тарамчыларын эгелөөнү съезд социализм революциянын тилөгөсүн шийтирилгенин негелдөөсү кылдыр хуудөп көргөн.

Социалык революцияны шийтирилгенин Ленинчи планы съезд удурутга болдулар. Демократык революциянын социалык революцияны камдыр өзүп кирерине партиянын ният, политиктик шунугу бодуну, партиянын Андрей конференциянын шийтирилгени о план бийиктатылган. В. И. Ленинни чөтөктөгү, стратегтик, тактиктик айтырыларын партиянын камгаламдан социализмге революстч шийтирилгенин таарымтыр саяттыгынын политиканын үдөгөн болган.

«Империалисттик байдал» дугайында революциянын съездизин ажалын, таламы-биле өң келген, солгарларын болас революстч хемчеглеринин сааныга ажалын контроль хөтөргө биле буюушкунарын таламына, банк хөтөс төчүлүгүнө болган национализмга, өлгөн хөй буюушкунарын болган транспорт национализмга, хурунун даштыкы болган иштики

Октябрьнӱк социалистиг Улуг революциязынын 50 чылынга холбаштыр ССРЭ-ниң улустарынын IV спартакиадазынын судьялар коллегиязынын дыңнады

ССРЭ-ниң улустарынын Спартакиадазы бо улуг байырлап чылында бүгү совет спортчуларга, чурттуң бүгү күш-культура шимчээшкенин спорттуң улуг байырлап болган. Совет спорттуң төөгүзүндө эң массалык маргылда ол. Ук маргылда спортка ынак 9 миллион кишилер разрядты спортчулар болган, 100 муң амык киши бири разрядтын нормаларын куустан, 15 муң спортчулар ССРЭ-ниң спорт мастеринге кандидат болгаш спорт мастери болурунун нормазын эң баштай куустан.

Спартакиада хүнеринде бүгү чурт кончут улуг стадион болу берген. Маргылдаалар 160 муң күш-культура коллективтеринге эртен. Олар талантылыг анык спортчуларын аттарын илереди берген.

Улуг байырлап чылынын Спартакиадазы комплексилг улуг маргылда болган, шуула маргылдаалары школаларнын чынында командаларнын аразына спорттуң 19 хөвирлериниң талазы-биле, эвилелешкен республикаларнын, Москва биле Ленинградтын чынында командаларнын аразына спорттуң 33 хөвирлериниң талазы-биле (өөң-биле катат техниктиг спорттуң 10 хөвирлериниң талазы-биле) болган. Бүдүрүлгө черлериниң күш-культура коллективтери спорттуң 5 хөвирлериниң талазы-биле маргылдааларга киришкен.

2189 медальдары алырынун маргылдаалары ойнатылган, 1371 медальдары 14 эвилелешкен республикаларнын спортчулары алгач чана берген.

Спартакиадада спорт маргылдаалары нажыгызындан-даа артык чидиг болгаш күменишкенин болган. Спартакиада болуп турда, оң кирижичилери делегейин болгаш Европаның чаа 16 чедишкенин кергускен, бүгү-эвилелди, республикаларнын 1007 рекордтары эжижиттинген.

Ханык умур рекордтары-даа эвес. Юбилейиг Спартакиададын мол умур-дузазы болза күш-культура шимчээшкенин улам эсеринге, спортту совет ижи бүгүдөткүндө амылдаарына болгаш дыштанарына калбаа-биле амыгларынга Спартакиададын күчүлүг иди бергенинде болган.

Спартакиада социалистиг тургузушунуң 50 чылдар дургузунда кайгамчык улуг чедишкенин, совет ижилериниң материалдыг чаагай чоруунуң болгаш культуразынын өзүлдеин кергускен. Совет эрге-чагырга чылдарын дургузуна чурттуң күш-культура шимчээшкенин кайгамчыктыг-ла эсеринишкенин болган деп чүвени Спартакиада кергускен. Күш-культура шимчээшкенин бистиң күрүневистиң тургузу берген бымык материалдыг баазаныңа даянган, бүгү улустуң шимчээшкенин болу берген.

Спартакиада Совет Эвилелинин бүгү амы-дузма улустарын күш-культуразы биле спортунун чечендегенин чакырыпчак керемчели болган, найырдады болгаш эң сепилди спортчу адамдарына кызырын байданын эртен. Совет спортчуларын мергежилниң бедни денделдин илергейлел кергускен, 1968 чылдык Мехикога болуп чыгы Олимпийжи оюнарды аларнын белеткенириниң чугула үс-чадазы болган.

Шуула маргылдааларын түнелдеди ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң юбилейиг болгаш шилчир шакидарын Москванын, РСФСР-ниң (областарын, крайларын болгаш АССР-лерин чынында командалык), Украинанын, Ленинград биле Грузиянын спортчуларына тыыскан.

Он аңгыда, чүүл-бүрү кергүзүлгө: спортчу мергежилди хөгжүткени, рекордтары болгаш даш, спорт мастерин болгаш делегейге шууген чергалы спорт мастерин белеткени даш ВЦСПС-тиң, ВЛКСМ ТК биле ССРЭ-ниң спорт нитилелдериниң болгаш организациаларын эвилелиниң Топ Чөвүлелиниң тургускан турскаалдыг шаңналарын тилекчилерге тыыскан.

Шуула маргылдаалары дозула-даа, Спартакиададын тунтары чуртун тун-мун спорт шилдеринге киришкен. Улуг Октябрьниң 50 чыл оюнга турскаалтын Спартакиада маргылдааларына бистиң марак чепсег деген Терзин чуртувустун хоорайларын болгаш суурларын күш-культура коллективтериниң спортчулары аи-даа кирип үнер.

Кол судьялар коллегиязы Спартакиададын кирижичилеринге болгаш залчыларына бүгү таарычылг байдандарын тургузу берген маадыр-хоорайлар Москва биле Ленинградтын залчыларга хундукелинге аамик сеткил хангынын илергейлелди. Коллегия Спартакиададын кирижичилерини эш-эңгүнү өзү-биле адамдарын маргылдажырына бедни салгыга-чуртуну болгаш эң сепилдинде делегейге эргеман чугула деп санаан, улуг байырлап чылынын IV Спартакиадазын солунарын, журналдарын арынгарын, эриге, телеэкранына спортчу журналистерин, радио, телевидение амыгдаларын чакырыпчак чырыды келгенине өөрүп четиригенин илереткен.

(СЭТА).

Спартакиаданың шаңналарын тывыскан

ССРЭ-ниң улустарынын улуг байырлап чылында IV Спартакиадамы дозулган. Оң кол шаңналы—нияти командалар айым-биле комплексилг түнелде илдеринге (школалар биле улуг кишилерниң Спартакиадазын, спорттуң техниктиг хөвирлериниң талазы-биле болгаш күш-культуразын бүдүрүлгө коллективтериниң аразына чурткан маргылдааларын түнелдериниң айым-биле) бири чегин алган даш тымыр ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң шилчир шаңналы Москванын спортчулары алган.

Ийгаден бешке чедир чегериниң тус-тузуна алгыла РСФСР-ниң (областарын, крайларын болгаш АССР-лерин чынында командалык), Украинанын, Ленинград биле Грузиянын чылдык командалары ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң шилчир шаңналы Москвага берген.

Заводтарын, фабрикаларын, шахта, туудуларын күш-культурачы бүдүрүлгө коллективтериниң аразына бири—бешке чегерин алган даш тымыр ВЦСПС биле

ВЛКСМ ТК-ның турскаалдыг шаңналарын Россия Федерациянын профилелдериниң, Москва хоорайнын профилелдериниң чөвүлелин, Ленинград областын профилел чөвүлелин, профилелдерини Украин, Литва республика чөвүлелдерини эки-тура спорт нитилелдерини алды.

ССРЭ-ниң улустарынын III Спартакиадамыга 12-ги чегин алгандан ам чегин чегин аларынче баяны кылып шыдан Казах ССР-ниң коллективин, бодуңуң коллективинге эң хей 18 хараме спортчуларын болгаш Туркмен ССР-ниң коллективин ВЛКСМ ТК-ның шаңналары-биле база демдегелген.

ССРЭ-ниң спорт нитилелдериниң болгаш организациаларын эвилелдин Топ Чөвүлели хөвирлерини командаларын аразына эң эки түнелдериг болгаш даш Москвага, РСФСР-ге, Украинга, Ленинград биле Белоруссияга шилчир шаңналарын тыыскан.

(СЭТА).

ЦИРК-ШАПИТО

(«СОВЕТ ТЫВАНЫҢ 5 ЧЫЛЫ» СТАДИОНГА)

Күрдирктиң сөөлү көргүзүлгө чоруп турар.

РСФСР-ниң алдарлыг артисти, Тыва АССР-ниң улустуң артисти **В. ОСНАЛ-ОЛДУН** болгаш Тыва АССР-ниң улустуң артисти **К. ХЕНЗИГ-ОЛДУН** кирижилгези болгаш ууртулгалы-биле тыва артистер, **А. АЛЕКСАНДРОВТУН** ууртулгалы-биле чадаг-тергечилер көргүзү болгаш еске-даа солун программалары силерге бараалгалып турар.

Бүгү көкчелерин дургузуна манжик каттырычыг клуб-пародистер **НОВАЛЕНКО, МОЧАЛОВ** болгаш **НОСОВ** олар айнар.

Эгелээр 19 шак 30 минута.

Дыштан хүнерде үш көргүзүп болур. 12 шак, 15 шак болгаш 19 шак 30 минута турза эгелээр.

Нассе «Найрал» кинотеатрын болгаш цирктиң өргээзиниң чанында, эртен 9 шактан кезээ 20 шакка чедир амылдап турар.

БИЛЕТТЕРНИ БАШ УДУР САДЫП ТУРАП.

КОЛЛЕКТИВТИГ ЧАГЫЛГАРЫН БАЗА ХҮЛЭП АП ТУРАП.

ДИРЕКЦИЯ.



1944 чылдык мартта Украинаның Явнико сууру дээш кадыг-дошкун тулчушкуннага өлген комсомолчу дайынчылар, Совет Эвилелиниң маадырлары гвардия биче лейтенант В. А. Сивковка болгаш анаа дайынчы П. К. Крестьяниновка алдар болуруган турскаалды Бракы Чөөн чүктүң Кызыл так орденниң шериг округунуң кезектерини бирээзиниң гарнизонунда тургускан. Кезектиң дайынчылары—маадырларын дайынчы алдарын салгалчылары бо турскаалды боттары тудуп кылган. Бистиң хүнеривисте Совет Эвилелиниң Маадырлары В. Сивковтуң болгаш П. Крестьяниновтуң ады-биле эки-пажы адаар эрге дээш социалистиг чарышты шериг кезинде калбарган. Хыналдын түнелдерин эбуугар аларга, ол хундулуг атты сержант А. Т. Исаченконуң комсомолчу экипажы чедип алган. Сөөлү үеде болган дайынчы адынын өөредилгезинге танк взводуң командыларын сержант Исаченкога бүрээш.

ЧУРУКТА: Танк командири сержант Александр Исаченко, наводчик анаа дайынчы Ахматжан Байбубаев-биле боо отакчызы анаа дайынчы Константин Атантаев тактиктиг өөредилгедө.

СЭТА-нын фотохрониказы.

АРТИСТ БОЛГАШ ИЕ

ДУНЗЕНМАА Сувановна Оскал-оолдун артисти оруу Тыва театрының тургузулганын баштайгы үеи-биле холбашкан. Тыва театрының хоочуларын—РСФСР-ниң алдарлыг артистери болган Тыва АССР-ниң улустуң артистери Виктор Кюк-оол, Кара-ныс болгаш Максим Музуглар, Тыва АССР-ниң культуразынын алдарлыг амыгдалары Александр Лапта, Тыва АССР-ниң улустуң артисти Николай Вазей-оол-биле катат амык марами Дунземаа театры амылдап турган. Ол улустун ирларын күсүдеринге анык чорган.

Төрөөн Тывазынга ханы икешилди ирелжилиң өтүтүп үндөп, он савыш-сеткил илергейлелде чер-рукчулар хей катан магадаан. Тыва улустун уран чүтүлгө халдыктын үдөн артык айтуп турган. Бистиң баштайгы артистериниң арга-мергежиле таламы-биле дадыкчаан-даа болза, чаа-ла көстүп келгелер шүлктөр, шивлер, мараар, аялгалар-биле араг тоңуң мурунга бараан болуп келген.

БО УДААДА Дунземаа Сувановна-биле укуржымыздык «Кызыл» гостиницанын амык үени-биле таарычылг кылдыр дерип наан ороолени болган. Амыр-менди содушканымы соон дараа, амык-хөвүлгө дугайында соуруштанышкан. Муң-мун километр араг чурттан-даа турар болуусура, бот-боттарыны эки билчир билч. Чымчак кресло элестирер оаурунчак, Дунземаа болуучу анык чылдарын дугайы салгыш-сеткилиң халыкка-даа көрөп оауруду Амык-чакыт чок сеткил иленишкенин үш кирбээ-биле кыямс демдегелдер кылыр-даа беаи ойтанды. Артистиң көрүшүнү, хуламурун меня шуут-ла хаара түдү берген. Эбулуг шынык чымык чаагай мөү-шынармын ичкениң уран чүтүлү Франция, ГДР, Венгрия, Моола, Болгария дээш көрбөзүп чурт чок. Шап илчэн ол Тывазын болгаш улуг Совет чуртун өмүзүндө көрүчкүлөргө бараан бооп чорган.

—Цирк уран чүтүлү чонга бараалгалып турар, бистиң өг-бүленис

калбак делгем төрөөн чуртту кодап чыдар копка чок кылдыр кезир аар-кежиктиң болган. Экспрестер, агаар лайнерлер дээш түнү муна-маан дээрли. Айткан дүргөн майнаар чүве биске чок шык салгыдары үе база турган болгай—деп Дунземаа Оскал-оол хуламурун-дур.

Цирк артынын эът мага-боду бешке-ле олаан артык. Оокум тогуп, кижиң халдыктынды келер чаны о-ла хөвөр.

—1938 чылды сактып келдим. Тываын барым кожуунарынга өкүн көрүтүп чораян бис. Айттып хал чордуусу. Улустун ирде «Самагалдайын» чаа-ла өтүртүлгө келген үеи о-ла—деп Дунземаа сактып олар.

Июльдун карыгы чылдыг дунү гостиницаның соңгазында банкылап келген. Сымдыр чеге дүлүкөөн чүве деп чевенбаш чыг-ван. Мюн кулактарында «Самагалдайын» алгазы динчалып келди. Ук ирмын эңне бешай ирлалык кичиге сөзгө чепсө өөрүшкүң илердиксөөм кези турду. Хөгжүм, тога билбес-даа болза, салгыш сеткил өөрүшкүңүдө, төрөөн чеге дээш чоругардын ир төртүтүнгөн. Иры улусту аларган. Кайгамчык чүдү каян-даа өлүм чок, ол ишман шык база. «Самагалдайын» күсүдеринге марами Дунземаа мюн караанга көстүп келген. С. Токавич «Дюг-оол» деп шивиле пионер Биче-лестин. В. Нос-оолдун «Хайрал бот» деп шивиле Уралын ролон, ол ишман Д. Фурмановтуң «Үй-мюн» деп шивиле амык кыстык ролон Дунземаа Оскал-оол ойнап күсүткен.

Болуңун ама РСФСР-ниң улустуң артисти Владимир Базар-оолович Оскал-оола ассистент бооп эвилелин Дунземааның тогадынын салым-чолуна өргиделгө үе бооп кирген. Ассистент болуру—нарын болгаш берге хөрек. Хыналчалыг, эрес кашпагы болурунда күсүдөн

турар номерин чедишкени хармаары. Хириттуң нарын опера-ция үеинде кайм-бир хөрексиди иленишкени-биле алдырып алары дег, артист Дунземаа саваатты азы хып турар кезекте, өң-базам дээрбектерин, тавактары карек чивеш дээр аразында дамыда калат-тар. Ионгар болурун иял-ла чедип аларын Дунземаа шивилерде алган. Он башкын Оскал-оол, Карак кызы, туруштук чоруктуң амыгында түнелде чедип алдылар. Аңгы-агы түдүлери оқтап келгенинде чамдыкта карак шокарнайы берилдөр. Холдар шылаан, артап, эол-лөр оқтапкып, чеге көп дүшкөп, чымкысаам келер. Иччалы-даа номерин илалтып күсүдөнгө чедип алыр дээш, иял-ла хөдөлөр алар. Хун бүрүнү туруштук күш-ажылыгы түнелде күсөп боттанган.

Оскал-оола баштапкан тыва цирк болуру 1947 чылда Москване чоруп берган болган ССРЭ-ниң күрүне шилеринге каттышкан. Дунземаа Сувановна оон бөр-ле цирк артыга аларганы ол. Бо хунге чедир цирк манжикке ойнап, чонга өөрүшкүң соңгон турар. Оон-биле чергештир мергелел улам беден. Ам бо хун-верде ол, ири-шанто-биле кады төрөн Тывазын чонуга цирк уран чүтүлү бараалгалды келген. Өөрүшкүңү каткымы, магадалың хуламурун чоругары көрөп, Дунземааның чүрөөн аас-кежик бүргө берген. Ол болурун дунземаа иял-биле чонга бараан болган.

Бүрүрэдиг, шынгы эш, дуржулга-лыг артист болуңуң ама Владимир Оскал-оол-биле нады манжикке ойнаар таа салгады белеткеп турар.

—Анык чир артистери белеткенин Оскал-оола дуураалыг турарымын болуңуң хуламең кылдыр санап турар мен—деп Дунземаа уламчылаан. Анык тыва оолдар, кымтар болуңуң шилер болурунда аңгыда, эки кишилер кылдыр кичкентинер укурап.

Иениң чоргааралы—оон урууларын. Оскал-оолдун үш уруун барык доктаамал «кошкун» байдалга өстүргөн. Иччанган

иениң чоргаарал-биле чугалап олу-рарнын ужуру-даа мыда:

—Ие илениң иялелде мурунга хуламең күсүткөп. Утургалымы улуг кишилер аларган. Валентин театр уран чүтүлүң күрүне институтуң театр факультетинде өөренип турар. Майя цирк училищаны дооскан. «Чинге дээр кырынга солону» күсүдөп эгелээр. Олуусу Юрий азының номерин күсүдөп турар.

Чылдар эсет чонга эртен-ле турар. Дунземаа Тывадан чорутка-ла 20 чыл чеген. Ияк Тывазын овуру-хевирин делегейин кайм-да чуртуга чораш, ол кезеде салгып, утайып чоруру. Дунземаа Сувановна ам мырмал-ла кырган апа болу берген. Кызы—Маадыр деп чалат-чык чарам оолчугаштыг болган. Кызын огуу Маадыр—кырган апа, кырган ачыны амыдралың уламчылапкыч болуру чугаажок.

Июльдун аяк дунү. Дыма-ла орай-тай берген. Эпит-эвилел элдерин-биле байрылган, үлүгүтү. Олар даярга база-ла манжикке ойнаварлар. Совет эрге-чагырганың 50 чылдыгы турскаалка көргүзүлгө-биле күрүне ирриги калбак делгем чуртту эртен чоруп турар. Үдөнөр бүстү, чоруган чогууң, эрчим өңүктөр!

Шынал-ла кайгамчык! Совет эрге-чагырга чонга мадыр эрген чалал бергениңиң көсүк хөвөтүн цирк артистери Оскал-оолдун өг-бүлө эл-дур. Дунземаа меня үдөп чорам, мюн бодамын өттүр кирген деп мычла дей-дир.

—Чамдыкта мынаар сактып көр-дир мен. Совет эрге-чагырга эвес болза мюн салым-чолум та кай-чаар чалаттыңан турар чүве. Совет эрге-чагырга чегирдин—деп оокум, тога согей-дир. Бо иениң, артистиң салым-чолуңа иял-ла алаарган. Он-он чылдарын нарык кымыл туруштук аялны түнелде чедип алган мергежил—цирк артисти, оң-биле кады—аас-кежик-өг-бүлө, кайгамчык аял-дуу болган чонга бараалгалды өөрүшкүңү.

М. РАМАЗАНОВА.

Депшилге-даа кайгамчык

«Спортка мийдиг кыска хуусаа дургууда делегейде Совет Эвилелде башка, чадым-даа чурт бо кире чедишкенин болган эвес»—деп, даштыкы чурттар-биле кула-тура харылааны тударын талазы-биле комитетте болган парламент конференцияга делегейин Олимпийжи оюнар комитетиниң президентиниң оюну Брондеж меглаан. Президент бистиң чуртувуста ССРЭ-ниң улустарынын юбилейиг IV Спартакиадамын хундулуг аалчы-ам болуп чоруп турар.

«ССРЭ-ниң улустарынын IV Спартакиадамын кайгамчык чараш болган сонугарыңың амыттыгыңиң суурааме көргөн болгай бис—деп Брондеж чугалаан.—Совет спорт бурунгар база бир үдүп баямын кылган-дур деп чүвени маргылда-ларын түнелдеп көргүзүп турар-дур». Делегейин Олимпийжи оюнар комитетиниң президентиниң оюну чугалааның бугулар аларга, «Совет Эвилели спорттуң массалыг болурунун талазы-биле делегейин кол чегин элел турар». ССРЭ-ниң улустарынын IV Спартакиадамы Олимпийжи оюнар бугу-биле бүртү дүктү артык деп, Брондеж база мегдеген.

Брондеж тутула инженер-туду-жу, мычанган Сибирге чоруп тур-да, аяаа улетуп тудуунуң калбарып турары кайгамчык сонугарыңың болган. Братскиде кончут улуг гил-ростания барык. Москвага төсөл-лиг суургалы олаан дегдеген. Ол суургалы Брондеж «кайгамчык-ла улуг инженерниң туду-дур» дээш.

Эвери Брондеж Гренобле бол-ган Мехикога болуп кышкы, чыгы Олимпийжи оюнар чедишкенин эртер деп бүтүрелдиң илергей-лелди. 2200 метр бедикте Мезни-коорайга Олимпийжи эртервериге удуру болган турарымын чылдагы-рың Брондеж база катан буруу шапкан. Чоругу белеткеди болган-да, спортчуларын кадымын кай-дым-даа амыл таварышпа деп мык бундуредия делегейин олимпийжи оюнар комитетиниң президентин илергейлел.

Концерт-биле

Өвүр районда «Коммуналык орук» колдотуп «Хараачыгай» деп амыктыг-бирөөдө, кезиңиңиң суг-баран бермаларың болгаш хойку беришөөлөр төлөкчиге эл-челел уруушкуну кылаш келген. Бо үедаа Хөндөр-Бажымын суг-баран бермалык, Улаат-Бажымын аржынык, иял хойку беришөө, Вора-Шайын Тулаа бермалык болган Арма-Бажымын соду илениң концертти көргүстү-өрү. Районда амык-апыл, аламык-апыл болган амыктыг савкуданың дурамында «Сөөлүм», Октябрьниң 50 чылдык ССРЭ ТК-ның Тестир-ниң талантырымын амыктыг амыктыг лектору кымыл чорган.

Ам, «Хараачыгай» баш дуу тавар пармыкыларын, лектору, кы-ламыкты баштап амыктыкы база алган, Ак-Тырамын, савкуданы беришөөлөрүн, барык, сынык эске-ке калса, созуушкуну илениң концерт көргүстүрүлгө белеткен турар.

К. ООРЖАН.

Инициатива барда...

Республиканың түбөрүлгө экилар санаторийде энеден, дыштангы турар кишилер ортувунга культурамассалыг амыклар чооку үеде чедире чорбас турган чүве. Аяаа «Совет Россия» савкуданың парток-кратери эш Чымбал-оол келген соонда амык шулуудан.

Партия амыктыкы санаторий-де келеш, аяаа 9 киши составыңи культура чөвүлелин тургузуп, лек-ция, бешөөлөрүн чорудуп, бир концертти база үндөрү. Культура чөвүлели тускый амык планын тургу-скап, иял лекция, бешөөлөрүн эр-тирерин, концертти салбарлар айым-биле көргүстүрүп, шивире маргы-дамын эртерин болгаш еске-даа амыктыр боттандырыш керик.

С. ИДАН.

Редактор Н. Н. КУДАЖИ.

МОРОЖЕНОЕ

Тыва АССР-ниң культура Министерствозу

Цирк болгаш эстрада уран чүтүлүң училищезинге үндениң националдыглардан сургуулар хүлээп аалырың чарлаан.

Сески класс доосканындан куду эвес билгилг оол-дар, кыстарын хүлээп алыр.

Хүлээп алырларын август 8-тен 14-ке чедир цирк өргээзинге эртенниң 11 шактан эгелеп шилип алыр.

КИНО

АВГУСТ 8-ТЕ.

«НАЙРАЛ»: «Хочун чурттанчы» 10, «Фантомас» (бирги сериязы) 12, 2, 4, 5, 55, 7, 50, 9, 45 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Чалгыларга маңнаар кижи» 3, 5, 7, «Мэң күзалимде уру» 9 шактарда.

«ЧАЙГЫ ТВАРГА»: «Или капитан» 7, 9 шактарда.

«НИСЕЙ»: «Мэң өңүмү Нолька» 9, 40, 11, 30, 1, 30, «Хар чаар үе» 3, 30, 5, 30, 7, 30, 9, 30 шактарда.

«ВОСТОК»: «Васки Трубачев болгаш өң эштери» 1 шакта, «Бригада Чародей» 3, 7, 9 шактарда.

редакциянын президи:

Бызыл, Шетинин—Бравченко кулмучу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАР: Редакторунуң оралакчыларынын 35-24, 25-38, та-рымысалыг секретарынын 23-35, партияг амыктыг едилдиниң 23-54, агитация болгаш пропаганда едилдиниң 37-13, савку амык-апыл едил-диниң 21-47, улустуң едилдиниң 22-64, чага, амыктыг болган савку корреспонденттер база совет туртуг болган амыктыг едилдиниң 21-27, шивик информация едилдиниң 20—60, бугалтериянын 31-75, корреспонденттериниң 27-41, Солун келбей баргалда 32-75 телефонче болгаш

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында Парлакта өргелелиниң типографиязы. (Кызыл Шетинин—Кравченко кудумчуу 1).

Солун неделяда алды катал үнер

ТС—00554.



Изыл бөгүн. А. СОДУНАМНЫҢ ФОТОСУ.

УЛУГ ОКТЯБРЬНЫҢ 50 ЧЫЛЫНГА

КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙ ЧАРТЫК ЧҮС ЧЫЛДА

«Ам база катан аш-чүт деп чүбө болган-дыр! Сөөлүгү оң чылдарың дургуунада орус тараачын чонуну чүгө хоорураары энес, харын база шуут кырымы беани аажок дүргөн апарган».

В. И. Ленин XX вектин баштайгы чымында бодуну «Иштин байдал таймырлардын» мыңдар караалаан сестер-биле билип агазган.

Россияга тараачын чонуну хоорураары биле аш-чүт касырлажып-ла турган; ол хоорураал соксар-даа ужур чок, аш-чүт дөргө, ортумаа-биле 18 чыл эртен санымда-ла көдө стурларын өрт халапка тегере эртенни турганы-биле болчашкан чүбө дег, алды-чеди чыл болган-ла он-он губерниялары армалды алгаш баар кемчөөлүк болтуган турган.

Алды-чеди чыл болган-ла аш-чүт, оң түнелинде чүс-чүс мун кижилер хилинчектиг алуу-биле жырылып, а хей-хей тараачын өг-бүдөлөр боттарынын кыс урулгарын сатынар башынараже чорудар ужурга таваржып чорган. Чөреде мыңаш чурттуг чонунун хей нуруугу болуп турган тараачын адимдар доктаамал аштан, «аш-чүт чок чылдар» бежи аш-чүтүн байдалына чурттан чорган.

Ажыл-инчи тараачын чон яларап, өздөн кырынарга олар апаа-ла чорутуп алуи ырыштып чорган. Тараачын чонга улуу «амгы үениң эл-не каржынын бугу куштери»-дегелег капталымдан шериг-полцейжа күрүне чөдөр, помешниктин кулакка чөдөр каттышкан» деп Ленин демдегел турган.

Революция мурунунда Россияга 360 миллион хире дөстүн хире көдөө ажыл-агый чөри бар турган. Ол чөрин уштуп бир кезиндег биче-ле азын алы-ортумак тараачын чонга ламаржып турган, а оң артан кезин помешниктерин, хазиниң өг-бүдөлөрин, хурөниң болган кулактарын эжелде-эзелдегиле турган.

Россиянын көдөө ажыл-агыйнын социал талазы-биле шынчыл ичыл болган. А оң агротехниктиг дөстөн ичылдыг турган: 1910 чылда чоруткан чысе-буртуктады бугулар алырга, Россиянын тараачын ажыл-агыйларынга 7,8 миллион оук (чөр андар), 2,2 миллион ичыл андзын, 17,7 миллион ичыл шыр, чүтле 4,2 миллион дөмр андзын саваттыг турган. Ажыл-агыйларын уштуп бир кезиндег хей чөри ажылдап кылар чөсек-хөрескелери шуут чок, тараачын өрөгелерин 30 хуугу азт чок чорган.

Бүгү империяда көдөө чонуну бештин дөрт кезин бижик билбес чоралыны бо бүгүгө немей айтып каар хе-

рек. Россиянын девискөри чөр бөм-бүрээниң алдының бир кезин болуп турганы билдингир. Көдөө чөдөргө чүгө 192 ортумак школалар сапаттынып турган; бир өмчи 20 муң аажы кижиге оонажыр турган.

Дегелегнин бирги дайынынмың болган хамзаты дайынын түнелинде көдөөнни бугурукчу күштери улам буурап дүшкө. 1913 чылда бугурукчу күштер оң чүгө 60 хуугу болган. Чангыс сөс-биле чугаалаарга, кедергей хожудангай болган хоорураан көдөө ажыл-агыйны Совет эрө-чачырга эле тургузар ужурга таварышкан.

Улуг Октябрьниң сөөлүнде чартык чүс чыл дургуунда, оң чаалап алышкынарын түнелинде, ленинчи кооператив планн боттан-дырганынын ачымында совет көдөө болган чурттуг көдөө ажыл-агыйн кайчар чарынганмы? Анда үлөсүн-дөш чуртта сөөлүк малчүкчү ады-кулактарын ууткаан коллективизация ажыл-инчи тараачын чонга чүбө берген! Бистин бөгүнү социал-инженер көдөө ажыл-агыйныстың шынбар байланы каныгымы?

Улуг Октябрьге совет экономистерин тускай ажылдап кылган сөөлүгү сай-мөдөөлери бо бугу айтырларга кай-бир хире чөргөс-биле долу харышкан турар. Бо сай-мөдөөлери «Статистиканың мөдөө»-дөш жур-налың июльда үнгөн номеринде пар-лап үндүргөн.

Коллективизацияны жалбаа-биле чоруткан түнелинде бугу ажылчы тараачын чон колхозтарга каттышкан. Бистин көдөө ажыл-агыйылы бөгүн мыңчар көстүп турар: 37,1 муң колхозтар болган 12,2 муң совхозтар бар.

1927 чылда хуу ажылдыг тараачын ажыл-агыйлар, оскандар бичин ордукулуп ичылш, чөнгөчүг дөстөңдө чөдөрлөргө биче шыдадыг социал-инженер ажыл-агыйлар-биле амгы колхозтар боттарынын күчүзүнү талазы-биле канчал-даа дөвөндөр арга-жөк чөк чөвө билдингир болбайн.

Бөгүн «ортумак» дөң колхоз 417 колхозчу өрөгелери каттыштырмын, 2,8 муң гектар тарыда шөлдүт, муң аажы баш мыйыстыг бөдө малдыг, 667 хазанарым, бүдүн чартык муң аажы хей, өшкүдүт. 15 айт күнүне шалчандырга 41 тракторлардыг, амгы үениң өскө-дөө техниказынын аажок улуг партыг болуп турар. Ниятаала биле алмыга, оң кол бугуруга фондулары 829 муң рубльге сапаттынып турар.

Совхоз оон-дөө артык улуг ажыл-агый болуп турар. Бир совхоз орту-

маа-биле алмыга, 7,3 муң га тарыла чөдөргө, ийи муң аажы баш мыйыстыг бөдө малдыг, 114 тракторлардыг болган өскө-дөө.

Көдөө ажыл-агыйны социалтиг орукча шилчкенге, ону амгы үениң техниказы-биле чөсөгөлөни көдөөнни бугурукчу күштерин дөкө бөдөткөн. Бөдөк дүжүттүг 1913 чылда дөвөндөргө, чурттуг көдөө ажыл-агыйның нияти продукциязы 2,76 катан көвүдөн. 1913 чылда 72,5 миллион тонна тараны бүдүргөн болза, 1966 чылда бүдүргөн тары 171,2 миллион тонна болган; 1913 чылда 5 миллион тонна этти, 1966 чылда — 10,8 миллион тоннамы, 1913 чылда 29,4 миллион тонна сүттү, 1966 чылда — 76,1 миллион тонна сүттү бүдүргөн.

Чөдөн алдынган чөдөшкенирге өкөөргөдөс бис. Харын социалтиг көдөө ажыл-агыйнын аргалары эгөр-төнгөн.

ТК-нын сентябрь (1953 чыл) Пленумунга партия көдөө ажыл-агыйга оң материал-техниктиг хандырылганын талазы-биле улуг дууламчы-нын көргүзөри-биле кемчелерин ап, боттарынын күш-ажылын түнөлдөргө колхозтарын болган колхозчуларынын материалдыг сөөвүргүлүн күштөлдүргөн.

Сөөлүзөриг экономиянын удуру-тулгазына субъективтиг чөсөргөдөс дөдө, экономиктиг хойбуларын, материалдыг сөөвүргүлөниң принциптерин үрөң чорук көдөө ажыл-агыйнын хөжүдөлөниг таарымча чөк салдыры чөдөрүп турар алдыга. Нарыга бо бугу чөстөриги чылдары-биле күжүнүнүн хөжүдөлөниг хөмчөлдөрү алган. СЭКП ТК-нын март (1964 чыл) Пленумунга көдөө ажыл-агыйны көжүдөригнин темптерин дүргөдөргө талазы-биле экономиктиг болган пол-итиктиг кемчелерин системаның ажалдап кылган. Чөгүн-на харын ол кемчелерин боттангырганынын ачылында эртен чылда чурт бугу төвөгүзүн дургуунда көзүлбөзөн тергиин хей тары, эт, сүт, хөвөн, чигир сөөкүлө болган өскө-дөө про-дукцияны бүдүргөн.

Революция мурунундагы үе-биле дөвөндөргө, көдөө ажыл-агыйны нияти продукциязынын барыс 2,8 катан көвүдөнни көдөө ажыл-агыйн ажал-агыйларын санынын азын кы-зырмалган байдаларында чөдөп ал-дынган. Бүгү көдөө ажыл-агыйн күш-ажылын чылда бугурукчулу-гу 1913 чылды-биле дөвөндөргө, 4,4 катан, а ажыл хүнүн кызырмалган-нын барымдалызы алмыга (шакта бугу-рукчулу) беш катан бөдөн.

Ол база-ла билдингир. Революция мурунунда көдөө ажыл-агыйда бугу

энергетиктиг күчүлөр 23,9 миллион айт күжү (бир ажалдакчыга 0,5 айт күжү оонажы) турган болза, ам ол күчүлөр 250 миллион айт күжү — бир ажалдакчыга 8,1 айт күжү оонажы турар.

Өскө сөс-биле чугаалаарга, көдөөнни ажыл-инженерин энергетиктиг чөсөгөлөшкөни оң алды аажы катан көвүдөн. Инчаларга революция мурунунда күчүлөрин кол улуу (99 хуугу) ажылчын малга оонажы турган болза, ам механиктиг шимчедик-чиге оонажы турар.

Көдөө ажыл-агыйны машина па-рымында 1,660 муң (15 айт кү-жүгө) шилчидерге 3,233 муң) тра-кторлар, бир миллион аажы чүк ма-шиналары, 531 муң тары аажар ком-байнар болган өскө-дөө хей техни-ка бар.

Бо бугу каттышкан—техника, че-минчидилгелер, а ол ичылш чөдө-ажылчын нияти агротехниктиг дө-дөк дүжүттүг бедиринге таарымча-лы салдыры чөдөргө. 1909—1913 чылдарда чуртка гектар бүдүргөнү-дөш култураларын чылда орту-маа-биле дүжүт 6,9 центнер—дү-жүт чөк 1963 чылдында бугу чартык центнер хире куу болган 1966 чылдында барык ийи катан эвөш болган. Ичылча-даа дүжүттүг чөдөп алган дөстөн бисти хандырып шыдаас.

Бистин тараачын чонувустан кул-тура-техниктиг дөстөн хандыгы дө-дөк, ол дугайым мыдыг санаар хө-рөчлөдү турар. Улуг Октябрьниң мурунунда көдөө чонун беш кижиниң нөсү дөртү бижик билбес чорал. Ам үш колхозчуну бирээни-ле долу болган долу өскө ортумак артемиң билуп турар. Колхоз бугурунда ор-тумаа-биле алмыга, дипломтуг 8 ли-ре тускай артемиңлер болган 53 ли-ре мергезидиг механизаторлар са-наттынып турар.

База бир чуртаг бо. Социализм, колхозчу тургузуп 1913 чылды-би-ле дөвөндөргө боттуг ортугаларын бир ажалдып турар кижиге оонаштыр-алмыга. 8,5 катан көвүдөргө артыны тараачынарга берген.

СЭКП ТК-нын Улуг Октябрьниң бежи чымынын дугайында Тезисте-ринде: «Социализм тараачын чонуну байдалын үлөсүн-биле чарткан». Көдөө ажыл-инженерин нияти эртем болган културалыг дөстөн бөдөп турар. Хоорай биле көдөөнни аразы-нда боттуг мыталарын чөртү чиде-ри боттанып турар» деп айткан чүдөлөргө үстүнө айткан санаар болган ижиктер чайынаандыр та-йылдырал турар-дыр.

И. ПАВЛОВ, СЭТА-нын таймырлакчымы.

Барымы-кемчикчилер алдарыг байыралаг уткуштур чоруду турар бугу улуустун социалтиг чары-жына киринишсаан, Юбилейниң чылдым бирги чартында ниятинин малынын баш санын өстүрер, оң продуктуларын бүдүрерин көвүдөргө болгаш күрүне планын күтсөлдөр талазы-биле эки ажалдаш, СЭКП обкомунун болгаш республиканың Министрлер Чөвүлөзүниң шилчигер Кызыл туугун каалап алгандыр. Во хө-рөккө «Барлык», «Шекпээр» сов-хозтарының ажыл-инженер боттары-нын көсүкү күш-ажылчы салымшкы-нын киргенер.

Чаржып турар совхозтар бирги чартык чылда мал ажылынның про-дуктуларын күрүнеге садар планын кайчар күтсөлтөниң моон апаанда чургайлардан көрүп болур (хуу-биле).

	Эт	Сүт	Дүк
«Барлык»	142	121	110
«Шекпээр»	119,5	110,8	143,5

Эртен чымын бо үеде турганы-биле дөвөндөргө, «Барлык» совхозтуң күрүнеге саткан этти 16 хууга, сүдү 13 хууга көвүдөн, дүк 36 центнер эвөжөдөн. Бир өскө совхозтуң уду-рукчулары амдыгаштан өгөлөп дүк бугурур талазы-биле бар куурамы-ларын чөп ажалдап, эки бөдөмөс болза, күрүнеге дүк салдырыңың чыл-дынын күтсөлдөргө бергөдөшкөн тааржыр. «Шекпээр» совхоз эт са-дарын 37, сүттү 1,4, дүктү 2,5 хуу-га көвүдөткөн.

Юбилейниң чылдым бүдүзүнгө чөдөр мал ажылынның продукту-ларын күрүне планында аажы күтсө-лдөргө бугурун аргамы шекпээржи-лерде бар. Сүттүг нияти чылдым дөртөн чылдым июль 1-де 4158 центнер турганында бо чымын ола-да үеде 4915 центнер болган азы 18,2 хууга көвүдөн.

Бир сар бир өскө оонаштыр сүт саалады ортумаа-биле 657 кг тур-

ганмын 629 кг азы, эртен чылгы-зында 28 кг худулаа. «Барлык» совхозтуң эртен чымын күрүнеге саткан мыйыстыг бөдө малының ди-ринг дөстөн 275 кг турганында бо чымын 215 кг болган. Шөвө малдыг дингир дөстөн эртен чымын 41 кг турганында чүтле 1 кг немешкен.

«Шекпээр» совхозтуң эртен чы-мын күрүнеге саткан мыйыстыг бөдө малынын дингир дөстөн 228 кг тур-ганында бо чымын 276 кг четкен. Шөвө малдыг—эртен чылгы дө-стөн көвөргө, 40 кг болуп турар.

Во саннар болза мал семирткө-лөңгө барлыкчылар көшөк кичөө-лөй салып турар, а шекпээржи-лер дөдө ажалдаанын хөрескелер-ди. «Барлык» совхоз ниятин-биле төрүтүр 100 баш маага оонаштыр 83 хууганын, 55 бызааларын, «Шекпээр» совхоз 80 хууганын, 56 бызааларын, 75 сарык бызаала-рын менди камгалап алган.

Тарааның амгы байдалы чаагай дүжүт алдырың хөрескелер турар. Ичылдыг болганда чаржып турар совхозтарынын каймы-даа дүжүт ажааш алышкыны өгөлөңгө чөдөр мал чөмөригнин белеткелдерин-ге кичөөгөйни күтсөлдөргө негет-тинип турар. Во совхозтарда култу-ра чырыдышкыны албай чөдөрчи-нин сөптөлөгөри болган оозар маш сөөвүргөс оңа оожум чоруп ту-рар. Бир өскө амдыгаштан өгөлөп ол совхозтарда партком, көдөө Совет-тер, комсомол, профсоюз органи-зациялары тодаргай организация кем-челерин албас болза, эртен чылдар-да турган чөстөстөр ышаш, чамдык чөдөрлөргө клубтар, школаар, библи-отекалар хандынарына чөдөп бо-лур. Ол чөстөстери каттап таазы-биле амдыгаштан боттуг кемчелер-ин алдыры чугула.

Социалистиг чарыштын сорулгамы болза, чаржып турар ажыл-агыйлар-нын кайы бирөөнү тилекчи болуп ордажырында өскө, а чарышты дөштүг организастан, оң түнелин чөгүрү үенинде үндүрүп, бөт-бөттө-

рының дуржулгамы солчурунда бо-лур. Во совхозтар чыл бугура ара-зына чарып салып алыр, а оң түн-елдерин ай, квартал санында үндүр-бейн турар. Юбилейниң чылга уткуш-тур мурнакчыларын бугуру совхоз-тарының клубтарында ам-даа эки кылдырмаан. Нияти стөдиделерин аягыда кижилерин күш-ажылыныч сорул кырап кыйгырып турар тодар-гай, дөштүг көсүкү агитация ховар. «Барлык» совхозтуң анык сават-чызы Саара Ила-Сырнова Саа бирги чартык чылда бир инектен-не 1300 кг сүт саган. Чыл иштинде бир инектен-не 2050 кг сүт сар деп бөдөткөн хуулодөни ол алган. «Саа Саарага дөвөндөргө» деп лозуну клубтарга чүгө алып болбазы! Во чижиктиг көсүкү агитациянын чаржып турар совхозтарниң кайызында-да хөдүй кылчын бугурунун аргалары болур.

Сорулга чүл дөдө, совхозтарда пар-тия, профсоюз организацияларыны түнелиндегиде Юбилейниң чылда социалистиг чарышпа удурутуганы үндөсүн-биле экижидип, оң түнелин кырап саватта үндүрүшкөн, бөт-бөттөрүнүн төлөдөрүн солчун тургаш, мурнакчы дуржулгаларын, эки өгөлөшкөнигери негеттеринге чон бүртүнүгү кичөөгөйни салып чөвөргө шилчиртеринде болур.

«Шекпээр» совхозтуң Сүт-Кажал сүт бараан фермазында хей күш кирер ажылдарын механизастан, саала апарарын ажалдап кичи-рген. Бугурулу-Мажаал сүт-бараан фермазында сүт тырттырар машина-ны ажалдап турар. Моң түнелинде чарыг дөк эвөжөдөн болгаш сүттүң чайгы үеде аажы, үрөдир чо-руу чайлаптыган. Во депшигелги артыны «Барлык» совхозтуң уду-рукчулары сүт-бараан фермаларына мыңчига чөдөр чөтө негеттерин, эрти чымын калган аргалар адим-баанын шилчиртерип чылдыр үе ам келген.

Т. ТАЛГАНЧИ, «Шынның» корр.

Шалып доозулган

«Сут-Хал» совхозтуң Сут-Аксы суурда уруулар сардын сөптөлөгөн бо чымын эрте өгөлөш, орто доозула-ган. Бажынын кырышын чаржы-ган. Печкаларын өдө кылган. Өрөал бургузунуң шалалары, настантарын, оналга системазыны чамдык бата-реяларын солааш, чаа батареяларын салган. Уруулар сардын эртемчи-зи Наталья Монгуш сөптөлөгөн чо-рууларын багы өскө удурун көлөңгө болгаш оңу шалымчын дооскан. Иштин сөптөлөгө доостуру билек, даттыкты дөдөргө хөрескелерин сөптөлөгөн база чоруткан. Уруу-лар ойнаар тускай чөри кылган болгаш өскө-дөө хөрескелерин чө-дөп тургускан. Уруулар сардын ажалдакчылары М. Эпиркиной, П. Ондар олар сөптөлөгө илдекей-

дик киринки, кымык ажалдаа-рып.

Ам 45 бичин чартырын хуулоп ал-ган. Урууларын бөдөп-болуп айлы-биле программа бугулар културалыг аажы-чанга болган хол-биле кылар эң бөдүн мергезидерге чачыкты-рып өгөлөй берген. Бичин урууларга чаа ирлар, тандылар өрөдери база планда көрдүргөн. Баянст Доугур-оол Ховалыг муузамың бөдүн аялгаларын, чаа ирларын урууларга өрөдери турар. «Арыкчыга», «Ла-мыра» деп ирларын уруулар угуу-күлө-биле ырылап турар апарган.

Уруулар сардын хөремияниң иш-тинге кире бөргө-ле ары-шөргөни байдал кижиниң сеткилик сөргөдиг-тер. Сардын девискөриде язы-буру ногаан иштарыны база тарым олуруткан. Б. ОНДАР.

Депутаттар соңгукчуларында

Улуг-Хем району Жданов аттыг колхозтуң төвү — Чогураа суурун чуртакчылары чоонга чаа боттарынын депутаттары-биле узурашкан. Тыла АССР-ниң Дөдө Советинде Улуг-Хем районуну Чааты округунда депутат, Тыла АССР-ниң Дөдө Советинин Президиумунуң секретары К. И. Дыга, ажалык чоонар депутаттарынын Улуг-Хем район Советинин депутаты, СЭКП Улуг-Хем райкомунуң секретары Н. Ф. Болотов олар соңгукчуларга отчеттарыны кылган берген.

Ужуражылга санал берип, чүвө чугаалаан соңгукчулар депутаттарынын ажал-чоруулганын үлөсө, санал-оонадыры болгаш чагыг, дө-дөргөни киргизген. Ичылдыг ужуражылгалар мал чөкө бөдөткөн турар сипегичилер-биле база болгудула.

Тараа болгаш силос комбайннары-нын, тракторларын, автомашина-ларын база көдөө ажыл-агыйны өс-кө-дөө жашыналарыны сөптөлөгөн дөдөргө доозар дөдө ажылдарын чө-рүп турары-биле хөрескелер «Бел-дөстөткөчү» районун аразымың Тес-Хем каттижышкыны малдыг күсүкү-кымык үелерине белетке-ле ажалын бүрүн күш-биле чоруду берген.

Кол-ла чүвө — чымы оран суур. Ичылчааш мергезидеги кайраар-дын күжү кышка белеткече улаан-дыган. Амгы үеде оолага система-зының капитал сөптөлөгө доосту-турар. Автоараж, сардылар скла-дар, чапангаа чөги кышка шада-лар.

Эртен чылдарын дуржулгамын утуган инженерлер ам сөптөлөгө ма-стерскаяны чымы бээр генера-тору турарын шилчирозонер. Сөптөлөгө ажалынның технологияны экижидер сорулга-биле автомобиль жөдөдөргөчилериниң шуурутуру-

Чылдагааны чүл?

Бо чымын өвүр районуну шыва-ларынга ситен эки үнгөн. Ол район-ду «Коммунистик орук» колхозунуң баштаар чөри ажыл-агыйнын мал че-миник белеткелдине беш бригадалар-нын организастан тургускан. Колхоз 1289 тонна ситени белеткээр план-ныг, ичылдыг тубурже ажал-агый бо үеде чөдөр ниятин-биле 45-ле тон-на ситени белеткөн.

Ук ажал-агыйда мал чөмөниң бе-леткеге чүгө мыңчар хожудан турары? Бригадалар төптөргө полит-массалыг ажалды чурттайып келген. Бригадаларның техниктиг сөптөлө-ди багай тургустунган. Кезикчилер ортузунга организацын ажал кош-как.

Ам ийи улуг ажыл-агыйны кам-панилар — мал чөмөниң белетке-ли болгаш дүжүт ажаап алышкыны — капсыражып келген, мыңчар-гаш колхозтуң удурукчуларында ажалды тодаргай удуруту негетти-ни турар.

З. МОНГУШ.

Мурнакчыларның одуруунда

лаа бөсөн. Сөптөлөгө мастерскаяның оолага чөриг сөптөлөгө доостуру четкен. Монгажиктер бригадалык планын оонагалык 130—150 хуу күтсөлдөп турар, ийи Н. Сергеев, П. Дурноцев болгаш өскелер-даа мурнакчыларын одуруунда.

Эртен чылдарын дуржулгамын утуган инженерлер ам сөптөлөгө ма-стерскаяны чымы бээр генера-тору турарын шилчирозонер. Сөптөлөгө ажалынның технологияны экижидер сорулга-биле автомобиль жөдөдөргөчилериниң шуурутуру-

лаа сөптөлөгөн чорударына эстека-дангы тургускан. Көсөктөрү артылап чур чөри база кылган. Ужун жөдө чөдөр кубуктуң суун өткө алдырыны механизацияны таарым-чирганын.

Ажылдыг кымык байдалына ылак белеткеди ужуражыр дөдө ийи салдырың коллектив улуу күжө-нишкыны-биле ажалдап турар. Бо ажалдарын үлөдөргө доозары «Улуг Октябрьниң байырлааны эки бөсөк болур. П. АРТАМОНОВ.

Урал автомобильчилериниң хүлээлгези

ЧЕЛЯБИНСК ОБЛАСТ. Уралдың Миссэ хөрдөйгө автомобиль заводун өздө, сайырап, продукцияны улам экижидип турар. Ол завод Ада-чурттуг Улуг дайымын чылдарында тургустунган, фронтун миңан-на эвөш өскө чүк машиналарын берген.

Ам Уралдың автомобиль заводун чурттуг мурнакчы бугурула чөдөрүнүн бирөөсү. Сөөлүгү чылдарын дургуунда апаа үлөсүн чарыгына чоруткан. Пектер автомобиль бүдүрерин амгы үениң негеделерин барымдалап тургаш дериттинген болган чөсөгөлөгөн. Чүү-бүрү көпчөйлерини, шуурутурга шу-гумшарын, агрегаттарын участвотары чогадып тур-гускан болган ажалдадып өгөлөш. Боттарынын ажал-чөсөгөлөгө мергезидиг кайгачыктыг кадрлар депшин үнгөн. Ол бүртүнүгү ачымында чүгө автомобильдер бүдүрерин оранчөк көвүдөргө өскө, хырын оварын шыларын база үзүк-сооска ол экижидер арга бар болган. «Урал-37» деп автомобиль үндөдөй «Урал-37» автомобиль тургустунган. Опу солугу кыдыр бү-дүрер «Урал-37» автомобиль чогааттыган. Оң ап

чөртүрү чүгү 8 тонна, а кожуу-биле катый — 18 тонна болур. Конструкторлар ол автомобильге дөмр аймаа-ның иверин 500 килограмм чигедир болгаш оң ап чөртүрү чүгү 8 тонна миңа хөмчөдөдиг улгартылар деп сорулга салган.

Заводтуң ажалчылары болгаш тускай эртемчилер Улуг Октябрьниң 50 чыл оюнга алдар болдурган ажал-инчи элчөгө кирген, удуз байырлап чылдында пландан аажыр 100 автомобильдерин бүдүрүн үндөргөни хуулодөни. Оларныкы бир чамдызын бүдүрүн үндүрүшкөн.

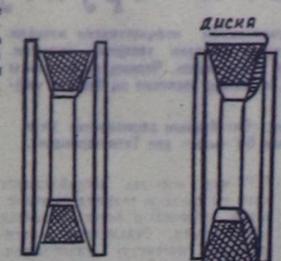
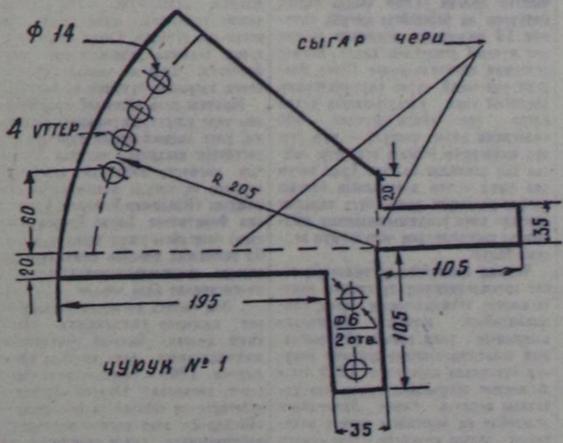
Бүдүрүлгө талазы-биле улуг чөдөшкениг бол-ган дөш заводтуң коллективин миңада чаа Күш-ажыл-дың Кызыл Тугу орден-биле шилчидикан.

Чурукта: солагай талада — автомобиль бүдүрер иш-чилерин хуулодөрг

КОМБАЙНЫ АЖЫГЛААРЫ

СК-3 БОЛГАШ СК-4 КОМБАЙН-НАРЫН МҮРҮНҮК ДУГАЛА-РЫНЫН КЛПН РЕМБНЕРИНИН ДИЛЕЛ ХУСААЛАРЫН УЗАДЫ-РЫ.

Тымыга брустуң дуртуң айы-биле 4,5-4,5 мм. ховуларын чааар бол-гаш бот-бодуңаң 20 мм. алыг турар 4 түттү орунлар (№ 2 чурукта коор). Салаалары (чурукта 3 деп сан-биле көргүскөн) диаметри 5 мм.

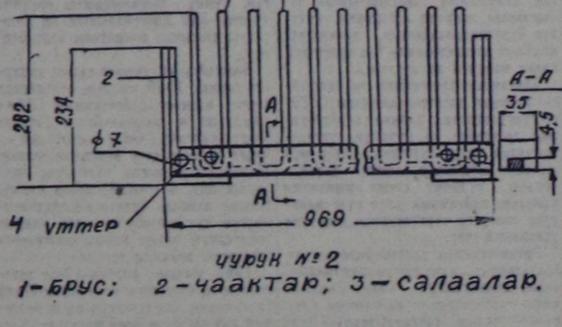


сымырған демірден түзүшкән эжеп-эжеп кымыр болган брустуң үттеринге сугар. Кыямы 2 мм. иал-бак демірден ийи чактарын (чурукта 2 деп сан-биле көргүскөн) брусука зориналдер-биле быжыгаалар. Уадыкчының пиленткөн өскөрт-ринге чактарга дөрт үттү кылар. Ынчаар кылган уадыкчының бот-уенек заводка кылган бот-уенек ашпа болур ужура.

И. ОЛДЫРЕВ, республиканың «Сельхозтехника» каттыжымчысының инженери.

ажыл-агылдарының негедесин уауу. Техниктег ажалдарың негедесин болур чогуу-биле сарын тур-да бенин оз рембнери шайлуи, элек турар. Ону солур ужура тавара-жыр. «Сельхозтехника» Иланов область каттыжымчысының чаар-тыкчымы эш Сибирен оз рембнери штинка талазынга илбир илбирбеле-риден кезип кылган коветин (чу-рукта көрүңер) салырын сүмөзсөн. Практика кырынга экономиктег а-жалыктадан алган көөрге, оз ажыл-агылдарының рембнери ажылаа ху-саалын ийи катан уаулап.

ХЕДЕРНИ УЗАДЫРЫ
Тараа кезилдесинге мажан ар-тырбас дөш, СК-3 болган СК-4 ком-байнларын хедерин уадым турар. Бо ажалды кайдыг-да мастерынга кылган ап болур.
Уадыкчыны илбир брустан кымыр (№ 1 чурукта коор). Оң бир чар-



Уадыкчыны илбир брустан кымыр (№ 1 чурукта коор). Оң бир чар-

Август чөвүлө хуралдарыңа үткүштүр

КИЖИДИЛГЕ АЖЫЛЫНЫҢ ОРГАНИЗАКЧЫЗЫ

СЭПК ТБ-ның болган СССР-нің Министрлер Чөвүлелинин ортук школа дугайында доктаалында шко-ла кижизидилге ажылыңче улуг ки-чөнгөйи салган. Мынчанга клас-стан болган школадан дашкаар кижизидилге ажылыңче организакчынын ортук школаларын штандыга немей кийрген. Ол директоруң орала-чымы болушан ачыдаар.
Директоруң оралакчының кыл-дыр ажылдары чул деп айтыр со-лун. Башкылар билин бедиядерин Москвада төп институтка болган семинарга чораш, бо айтыр тала-зы-биле чугаалажышыңга кырыш-кен мей. Чамык чугула чүдүлери түндүргө мындыг-дыр.
Классан болган школадан даш-каар кижизидилге ажылыңче орга-низакчыны башкы талазы-биле дөдө өртөмнүң, үш чылдан эвөш эвөс ху-саада урутлар-биле ачылап келген, дуржугалыг киж болур ужураут. Кижизидилге ажылыңче организак-чыны директоруң өөредилге талазы-биле оралакчымы, пионерин улуг во-дзайы, ала-не комитети-биле кады хамаарышкан девискээрге (микрора-йонга) урутлар-биле ажылды чоруд-тар. Партия, комсомол, профсоюз-тег организакчыларын чамгыс ай плавини эзугаар олар ачылаар. Бултур, спорт албан черлери бо ажылга иленикпейл киржи ужураут. Эртөмнүң, техникамың, уран чугулаң телөөкчүлери, сугарыг кижилер кичөөлден дашкаар үелерде өөрени-чилер-биле ажыл чорудулар. Школа-нын болган микрорайонун матери-алдыг баазаың эң долу ажылдар дөш кичөөңгө салыр.
Кичөөлден дашкаар үелерде эртирип

турар кижизидилге ажылың чоруда-рынга директоруң кижизидилге ажылыңче талазы-биле оралакчымы класс удурутчуларыңа, эге класс башкыларыңа боттуг дузаны көргү-зөр апаар. Кижизидилге ажылыңче плавини кады тургузуң, ону чүдөсү-дөр дөш деминг ачылаар ужураут. Класс удурутчуларыңа ажылың айлап башкаар, дуржулга солуту-рар, кижизидилге талазы-биле мето-диктиг литератураны таныштырар.
Өөреничти бургузуң соңугура-лың, шыдаар хиресин барымдалап тургаш, кижизидилге ажылыңче ор-гаизакчыны класс удурутчулары-биле кады өөреничти буртуң кайы-бир болгумге, секцияга, клубка, му-зейге, ниятлеге хаара тудар ужу-рут. Илантай берге уруларын ажыктыг ажыл-херекче организакча-рыңа чугула, Мынчанга хунерде бол-ган мынчангагалар үезинде уру-ларын хостуг үезин чөп ажылдар кылдыр башкаары кижизидилге ажылыңче организакчыңдан ха-мааржыр.
Бугу-ле кижизидилге ажылың чү-лө үстүңде көргөниң организакчы чорудар-дыр дээр болза шын эвөс. Мынчанга директоруң өөредилге талазы-биле оралакчымы кады кыл-дыр ачылаар апаар. «Кижизидилге ажы-лың харылаар киж мен» дөш өө-редилге херек база херекке ал-байн барып болбас. Директоруң бо ийи оралакчының ажыл-чоруду-ламы чамгыс улаанышыңныг, бот-боттарыңа дузалажып, кады ачы-лаар ужураут.
Кижизидилге ажылыңче талазы-биле оралакчының эрге-хүлээлгези, шөлөөзини хуусааы өске башкы-

ларын-биле демей. Бодунуң эрте-мнүн айы-биле эртирер кичөөл-дериниң саңы директоруң болган оң оралакчының-биле ден. Бо ор-гаизакчыларын районо, хоороно эр-гелекчилери ажылаа төмүлаар, эң хостап болур.
Классан болган школадан даш-каар кижизидилге ажылыңче тала-зы-биле директоруң оралакчыларын шилип алырын эң-не хынамчалыг чорудуары улус өөредилге органи-зыңдан хамааржыр. Оралакчыларын ажылың-биле таныштырарын семи-нар курстарын эртирери чугаажы. Ажыл-херекти түдүп кире бээрге оң улаанышыңның, чүңү кылза чогу-рун амылар көргүзө бээр.

Д. ТАҢГАЙ-ООЛ, Өвүрүнүң районо эргелекчизи.

Архив документилерин үнелеп көөр

Сөөлүгү үелө архивинде боттарыңа шы-гашкан калагаалап тура-ры организак чок. Эрини, Нарын көдө Советте-лерине 1965—67 чыл-дарын документилери бар, а муруну чылдарын документилери чиг-кен бооп турар.
Моон алган көөрге, бижик, документилер калагааламын кичөөңгөй-ге ап, ону чурумчулары өргөжөк чугула апарган дөш чүвени үстүңде фак-тылар баянчык турар.
Албан организакча-рыңа документилериң чурударын шунга ачылаар. Ол мынкан «Элегес» сөв-көстө, курениңиң дур-жулга станциязында, «Коммунизмниң херек» колхозта документилериниң калагааламы үстүң-дө айткан «Россия» сөв-көстө дээрденес. Ук-жыл-агылдарын уду-рутчулары архив до-кументилерин куруне ар-хивинге дулаарыңа бе-рекке албайн турар.
Эрини районуну тө-вүңдө, «Коммунизм» орук», «Чаа орук» хо-старда, Тес-Хемде, Самгаалайда чамдык ал-бан организакча-рыңа документилеринде бижик дазымы

Кыздатта Мао Цзунунуң болуу-биле оң удурутчуларыңа ара-мында чинг демисел уругуңуң тур-турар. Кыздат партияларын баянчык турары-биле алыр. Мао Цзунунуң удурутчуларыңа КЭР-нүң даргазы Лю Шао-ни баштаан. Кыздаттың ыла-зы коорайларында болган районна-рында хангыг үстүлөжикчи-биле жалбарышкан ол демисел шериг-ин улам хөй-биле кийр тырып ту-рун Кыздаттан келген мындагылар баянчык турар.
Шанхайга «ийги улуг хөдөлөш-көн тургустунуң кези болуу-биле хөдөлөшкөн дүвүрөзиниң шаңхай партияларын айттың турар. Хоорайга Мао Цзунунуң талакчыларын «кылбай биле кытыптырар» дуга-йында хөдөлөшкөн ап тур үезинде оң удурутчуларыңа база кытыптың, маоздунчуларын удуруткан организакчаларын «бугу демчек-биле чарылырмын турар» деп, «Цзефан жибө» биле «Вонхуей» болуу солунар чугураан. Мао Цзунунуң удурутчуларыңа «куштуң дузаны-биле демисел чедирип тур-ар шон-солданы непердиги турар» деп, ол-ла солунар айттың. «Мао дарганыңа пролетаржы шавын өлгү-дөргө чедир камгалаарыңа даңгырла-гун бис» деп муруну чугулуңе «Цжаңжяо жибө» солунун медег-дөң: «Уханга мынкан, мындыг бо-луушкуннар бистиң мөжүнүң чамдык

Улук Октябрнын салдары

ВАРШАВА. (СЭТА). Польшаның «Ном биле билиг» деп ном үндүрер чери профессор Г. Желонскийниң «Октябрь революциямы болган Польшаның хамаарышпас чорунун айты-рымы» деп ажылың парлап үндүргөн. Херек кырында боттуг болган элбек материалдар үнелээш, номун автору польша улуска Улук Октяб-рын салдарын көргүзүп, Польшаның бодунуң хамаарышпас чорун чедип алганың байдаларын илередиң турар.

Делегейниң ийи дайыннарын аразында үелө польша-совет хары-лаалары, гитлеризмни ашкан тил-делеге болган Польшаның хостам-рынга СССР-нин ролон номда база чырыткан.

Кыздатта Мао Цзунунуң болуу-биле оң удурутчуларыңа ара-мында чинг демисел уругуңуң тур-турар. Кыздат партияларын баянчык турары-биле алыр. Мао Цзунунуң удурутчуларыңа КЭР-нүң даргазы Лю Шао-ни баштаан. Кыздаттың ыла-зы коорайларында болган районна-рында хангыг үстүлөжикчи-биле жалбарышкан ол демисел шериг-ин улам хөй-биле кийр тырып ту-рун Кыздаттан келген мындагылар баянчык турар.
Шанхайга «ийги улуг хөдөлөш-көн тургустунуң кези болуу-биле хөдөлөшкөн дүвүрөзиниң шаңхай партияларын айттың турар. Хоорайга Мао Цзунунуң талакчыларын «кылбай биле кытыптырар» дуга-йында хөдөлөшкөн ап тур үезинде оң удурутчуларыңа база кытыптың, маоздунчуларын удуруткан организакчаларын «бугу демчек-биле чарылырмын турар» деп, «Цзефан жибө» биле «Вонхуей» болуу солунар чугураан. Мао Цзунунуң удурутчуларыңа «куштуң дузаны-биле демисел чедирип тур-ар шон-солданы непердиги турар» деп, ол-ла солунар айттың. «Мао дарганыңа пролетаржы шавын өлгү-дөргө чедир камгалаарыңа даңгырла-гун бис» деп муруну чугулуңе «Цжаңжяо жибө» солунун медег-дөң: «Уханга мынкан, мындыг бо-луушкуннар бистиң мөжүнүң чамдык

ДАШТЫКЫДА

Байырлагга тураскааткан

ПРАГА. (СЭТА). Октябрың соци-алисттик Улуг революциямың 50 чыл оюнга тураскааткан митинг Мүр-нүү Словакияга болган. Словак на-ционал чөвүлөдүң даргазының ор-алакчысы Йозеф Ериж митингине чү-вө чугаалаан.

Байлак дүжүт

БЕЛГРАД. (СЭТА). Югославияда дүжүт ажап алымыңның чедиринг азыраң чоруп турар. Ам бенин чур-та 5 миллион тонна кызыл-тасты ажап алган. Ол болза тергин дү-жүттүг дээр эртен чылдымыңдан 300 мүн тонна, 1939 чылдымыңдан ийи миллион тонна хөй болган. Чурттуң улуг тараалаң чери—Боеводинаның тараалыңары эң улуг чедирингине чедип алган. Ында гестар бургу-зун ортума-биле 37 центнер кызыл-тасты алган. Ынчаарга хөй-интиг ажыл-агылдарда гестар бургузунен кызыл-тастың дүжүт ортума-биле 41 центнер чедип турар.

Патриоттарның согулары

ХАНОЙ. (СЭТА). Тымтихен мөжүдө дайындажып чоруп турар Хосталга армиязының отрядтарынын дайынчы-лары болган партизаныр ол районо шажылаа хөмчөлөргө чорутуң тур-ар америк болган чалча шеригле-рин кезектеринге чедирингине хал-дыкчыны кылган.
Хосталга агентлигиниң динназын барымдалааш, ВНА агентлигиниң амчтыкы-биле алырга, чүлө июль 20-ден 22-ге чедир үелө бенин па-триоттар дайымың 400 шериг алба-ныларын чыскаалап үндүргөн, оң иштинде 200 американың бар бол-ган, 14 самолөттү дүжүр аткан бол-ган 3 бронетранспортерну ууттаан.

Тудуаш хоругдашкын

ПАРИЖ. (СЭТА). Джакартага Ин-донезияның национал партиямың үш удурутчулары тудуш хоруг-даны. Премьер-министр чораш Али Састроамиджо оларын аразында баса бар болган. Ол дугайың Франс Пресс агентлигиниң корреспондентиз «Ампер» дээр индонезий со-лунун динназымы барымдалааш, дамчыдып турар.

(СЭТА).

Ак бажыңга чөвүлөл хурал

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Сайгонга америк элчин турган генерал Тейлор биле даштык чурттарга разведка ажыл-чорудула айттырларының талазы-биле консулдативтиг чөвү-лөдүн даргазы Клиффорд Мурнуң Вьетнамга, Таиландка, Австралияга, Чаа Зеландияга болган Мурнуң Кореяге боттарының чорунун дуга-йында илеткелди президент Джон-сонун кылган. Олар президент Джон-сонун даалганы эзугаар бо чур-ттарга чораш. Ол чорукунунуң чок сорулганы болза Вьетнамче немелде шериглерни чорударыңа ол чурттар-ны албадары болуп турган. Тейлор биле Клиффорд Филиппинерге база бээр бодуң. Илалы болза-даа Филип-пин эрге-чакыргалар оларны үкүп, худоп алырын күзөвсөн. Оң ужу-рунда Филиппинерге бээр дөңөн соскадыр ужурга олар таварышкан.
Президентиниң Тейлор, Клиффорд-биле чөвүлөл хуралы ийи шакта ту-гучулдөөн.

Тейлор биле Клиффордтук бо чө-

Конференция

ГАВАНА. Эп-сеткил каттышты-рымыңның антиамерикан ор-ганизакчымың конференциямың тускай пленардыг хуралы болган. АКШ-тын чок разведка эргелекчи-чоруканы болган курениңиң аймык чок чорук организацияны түдүп ко-рудамы 8 агенттерини конферен-цияның делегаттарыга болган жур-налистерге таныштырган.
Америк шпионар төп разведка эргелети-биле боттарының харыла-аың ажымы-биле мининг болган даштыкыда иязы-бүрү куба контро-люштүг организацияларын ажыл-чорудулазымың дугайың, америк разведкадан кайдыг даалганы ал-ганы чугаалап берген.
Кубага удуур агресиямы шунуң че-дикээр, разведка медияны бээр, бугуруткелерге хоралаш, уреджиге чоруктары организакчаар, куба удурутчуларга удуур олуктукту үн-дөңдөшкөннөргө үлөдөр даалганы берген, бисти Кубага чоруткан дөңөн олар динчатын.
Револүстүг Кубага удуур америк империализмниң кемпиг ажыл-чоруду-ламың конференцияның делегата-ры буруу шаккан. Кубага удуур америк империализмниң өчүл-төңдөшкөн сойлап турар докумен-ти-биле теге, конференцияга көр-дүрери белек кырынын делегаттар президиумга дааста.

(СЭТА).

Анаа белеткек кылдыр ам бенин

Бумедьенниң чугаазы

АЛЖИР. (СЭТА). «Хөгжүп орап чурттарың дайымы болган делегей капиталы дөңгөй база куткүш турар америк империализм доктаамал ай-ымдыг болуп турар» деп, АЛЖР-ниң Револүстүг чөвүлелиниң даргазы Бумедьен медегдөөн.

Бумедьен Гегайида земит учил-дешинге чораш болган кыска үелө даштыг шериг белеткелин эртирер чурат студенттериниң мурунга чүвө чугаалаан.
Алжирин Револүстүг чөвүлелиниң даргазы серекчелдиги туруп, төрөң чуртту камгалаарыңа доктаамал бе-лен болтуруңе алжир улусту кайгыр-ган.
«Бодунуң дайынчы чакчыларынга шыңчы револүстүг Алжир кайдыг-даа агресияга ойтуу шажымыңны бөөринге кезөөдө белең» дөңөн Бумедьен медегдөөн.

ЧАРЖЫНЧЫГ ТҮҢНӨЛДӨР

Бо хунерде Вашингтондан мурун-дугайың улаңдары медегдөөр кезип турар апарган. Ойгучок, авантюри-стик политикамың чуртту баш муң-гач байдалга таварыштырманы со-дунуң турар. «Нью-Йорк таймс» со-дунуң кол таймыштырманың Джимми Рестоң наймыскаалап би-жөөн корреспондентизинде «моң-дөңгөй-ле байлаа» бар аларган дө-хараалаа бижэс. «Бистиң интиг эң-чэс сорулгаларымыска, шажымың болган философия үелдеринге, амгы политакамыска, ону планнап турар ийиксе амдыларга боттанды-рыңа турар кижилерге база бугура-ден чүвө кырында чок болган-дыр» —дээр, шак мындай өөрүңүч чок түдөш үндүрер ужурга Рестоң таварышкан.
Сенат нежигүнериниң чок нуруу-дугайың баштыг, сенатор Мэнсфилд мынча дөң: «Аар-берге, хары-даа республикамыска чөгүтүлдө эң берге болуу-ла чыгам хунерге та-варыш турар-дыр бис».

Дайымыраң даштык болган дүжүк иштиги политика чарла-чыг түндүлөрдүң болган. Конфес-сияны чорудууларың акцияларды-рымың төөгүдө эң улуг (70 мил-лиард амыг доллар) хоюлу төлө-лөни чугаалажың турда. Ассоци-аитд Корреспондентизиниң мынча деп саңдыгдыр: «моң соңгаар немей чарылар хөреңгилер негеттир болган негеттинген турар-даа апаар боор».

Президент ол хөдөлөшкөннөргө чылдагыларын илереди тускай комиссияны тургускан-да бол, фак-тыларын хөдөө көөр сөмдөңдүг кижилерге ол чылдагылар шакта-ла билиңгир аларган. АКШ-та раса дарлаар, эрге-шөлө чок чорук бол-ган аялар-турегде барын Американың чогу болууда бенин чөкө чугаалааш, чөкө бизнесс дээр! Ол халыкка таварыш турарлар чүлө негрлер-даа эвөс-ле болгай.

«Берик улуг америк хоорай бугу-дешинге-ле козулген турар, шак мындай массалыг аяларалды болган оюдоң байдалды Европаның мындай-мындай хоорайлардан, Канада-дан ийиксе Япониядан көөр дөргө-дө да тыштыр эвөс—деп, Массачусет-тин технология институтуна Диниал П. Мойнхан керчелеп бижэс.

Мындай болган өскө-даа иштиги чилдг айттырларың Вашингтон хө-реңкө-даа азыр дөңдөй турар. Олар-чак амаарыштыр чугаа-сооткан баш-ка чүгү-да болбай турар. Ноа кич-чөңгөй болган хөреңгилер Мурнуу-Чөөн Азияга болган делегейге өскө-дө девискээрлеринге америк им-периализмниң дүжүк, дайымыраң сорулгаларың боттандырыңче уг-ламың турар. Вашингтон анаа база-ла буураашкыга таварыш турар. Оң уламыңдан АКШ-ның иштиги «бугуруткелест» хөвө кызымың күштөп, ол дугайың ам Рестоң, өскө-даа америк таймыштырлар саңышсырап бижип турар.

И. ОРЛОВ, СЭТА-ның таймыштырлары.



КЫДАТТА БОЛУУШКУННАР

иоль төнүзүңдө ККП ТК Уханга «антипартийжи хөдөлөшкөннөргө» организакчаан Ухан шериг округу-нун командьякчымы Чэн Цайлао-нун «кеминг хөдөлөшкөннөргө» сойлап болган шүтүмчүлөргө дуга-йында чөвүлөл хуралды чымдыр-ган. Уханга болуушкунун үезинде КЭР-нун Курчөвүлелиниң премьери Чжоу Энь-лай «байдалды тавыштыр шиптирээр»-биле Уханга ийи уда чораш болган оң сөөлүгү чо-руушкунун үезинде «Чжоу Энь-лайны түдүп хорутулар»-биле Чэн Цай-лао куштерин аэропорт районунга мөңгөн алган турган дөңөн база динчатып турар. ККП ТК-нын шериг комитетиниң айт-тымыңнарын күзөтсөн. Мао Цзунунуң кадайың Цзян Цини шү-түмчүлөң дөш Чэн Цай-лаону буруудуңуң турар.
Гуанчжоу шериг округунуң коман-дыкчымы Хуан-Юн-шэни хунзөй-лөшкөн шымыңы шүтүмчүлөң. Ол районога цзофанчыларын шериг кезектериниң дузасы-биле «баксан» дөш Хуан Юн-шэни болган КЭР-нун Курчөвүлелиниң премьериниң оралакчымы Тан Чжэнь-лини бу-руудуңуң турар. Даштык информ-агентилериниң ыңчалыгыларын аң-а көөрге, маоздунчулар биле Мао

Цзунунуң талакчыларының ара-зында болган үскөдөжикчи-биле болган хөй саңыг корум-чүрүм чок чоруктарың түндүлөдө тургусту-нуп келген сонза байдалдарың ба-рымылааш, кол хоорай Гуанчжоу болуп турар Гуаншун мөжү иоль ор-тан үезинге чедир шериг контролю-га турбушан турган.

Пекинче бодунда корум-чүрүм чок чоруктар база уругуңуңушан. Япон корреспондентилериниң дин-чакталымы-биле алырга, хунзөбни-нерин болган цзофанчыларын от-радтарың наймыскааламың Чжунань-хай районун шуну бугуздөөн. Чжунань-хай районо ККП-нин болган чакыктың төп органың бар, пар-тияны болган курениң кескү ажалдакчылар туртуп турар. Чжунань-хай районога чыскаалчылар КЭР-нун даргазы Лю Шао-ниң ту-дуп бөрин негеп турар. Хунзөбни-нерин болган цзофанчыларды хөдөлөшкөннөргө куттуушан, Мао Цзунуну чызаалакчылары мында чымган уш-удуруң кижиле-ден боттары баса сестип, «Чжунань-хайдан үтүп болбасын» хулаң көрүп турарар.
Чоокта чаа Лю Шао-циниң «бот

Польша. Пиншунуң модо Кула-тура бажымың кафеинге кезе-ниң-не чон хоорешкен турар. Бурун-гунун Видина деп шажымың кыс-көң залдарыңа амынтар чугу-ла айттырлар чугаалажы, ой-нал-көтөс турар.
ЦАФ-СЭТА-ның фотоу.

шүтүмчүлөң» дээр хувайынчи ма-териалдар Пекинге кестүп келген турган. Ол «бот шүтүмчүлөң» кыл-дат пропанда «удур шаап халдааш-кын дугайында контролүстүг ма-нифест» деп алаан. Лю Шао-циниң азында кылган буруудымыңкыла оң харымылар хоорайда тараткан. Мени буруудуңуң турар чүдүлениң иштинден хөй чүвени ККП ТК-ның иштирлеринге түштүр кылып турган мей деп, Лю Шао-ци медегдөп турар.
«Култтура революциямың» үе-зинде бодунуң болдурган «часты-рыларын» хулаң көрүшшан. Лю Шао-ци оң «частырыларын» ам-даа эки билип албаан мей деп айттың турар. Даштык хайгаракчылар ол документини амгы кыдат чакыкты шүтүм-биле чөпшөөржинден Лю Шао-циниң херек кырында ойтала-ламы кылдыр көрүп турар.

(СЭТА).

1967 ч. Август 9
ШЫҢ
3-КВАРЫН

